

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósítások kivül, Hírlője közül minden hirdeményt, egy negyed-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

SZOMBAT, július 22.

Előfizetni helyben — Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében (Uri és kigyó utcák szögletén) félévre postán 6, külföldben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” czim alatt kértetik beküldetni.

Előzetes.

Mezei műipar. II. — Fővárosi hírek és események. Kinevezések, nyugalm., halálhírek. Segélyezés Buccari város jégkárvaltoztatására. — Országgyűlési tudósítások kiegészítései: peltáris javaslatok és ikenetek. Pozsonyi hírek. Vidéki vegyes közlések: Zalából (Kortesskedések az adó mellett és ellen.) Gő. mörből (követelválasztási gyűlés kir. biztos elnöke alatt; katonai beavatkozás.) Zágrábi közgyűlés. Fehérből (közgyűlés és botrányos jelenetek.) Varsóból (közgyűlés, magyar nyelv elleni torzongások.) Nyilatkozat Zalából (Hertelendy Károlytól). Miskolci tüvés.

Spanyolország. (Az ország katonaságához Saragossa iratot intéz. Fülkelésre vonatkozó. — Legújabb: Narvaez Madrid etlen indul.) Nagybritannia. (O Connell úr Edinburgban repealre igzat. Vallási forrongások. Peel R bukását hirdetik. A spanyol mozgalomirány.)

Egyesületi és intézeti közlések: Magy. G. egyesület a dimnye kedvelőkhez. — Oskolai figyelmztetés. — Még egy szó a Magyar orvosok és természetvizsgálók f. é. aug. Skán Temesvárott tartandó IVd. nagygyűlésének ügyében.

Magyar dolgok külföldön. Hirlapi kalászk. Tárca. Nemzeti dal. (Történeti beszély, folyt.) Hivatalos és magán hirdetések. — Gabonaár. — Pénzkelet. — Dunavizsítás.

Pest, július 22. 1843.

Mezei műipar.

II.

Felfogva előbbi számunkban megszakasztott fonalát az egyesületi „Vizjogi alapelvek” nek, itt adjuk azok hátralévő részét:

„24. §. Miután a bíróság a szakfériakat a hely színére kivette, s ott velök a dolog mivoltát az illető képviselők, s érdekeltek jelenlétében közöltte: a szakfériak körülmenyesen megvizsgálván a felek között fenforgó követeléseket, okokkal támogatott véleményeket írásban, és pedig vagy közösen, vagy különkülön, legfeljebb 30 nap mulva kijelölésük után beadják, s különösen kijelentésük: vajjon a vállalkozók által adandó kárpótlás megfelel-e, s mennyiben a szenvedőleg érdekeltek igazságos követeléseinek? azon esetben pedig, ha a bemutatott tervet elfogadhatónak nem tartanák, vagy a vállalkozók által ajánlott kárpótlást nem elégenék, adjanak arról is véleményét, vajjon a szándékolt vállalat, más módon, mint a tervben foglaltatik, nem létesíthető-e, vagy tán csak aránytalanul nagyobb költséggel? vajjon továbbá a vállalatból reménylendő haszon megfelel-e a reá fordítandó költségeknek, vagy a miatta tán megszüntetendő egyéb haszonvételeknek? — 25. §. Mind a vállalkozók, mind a szenvedőleg érdekeltek képviselőinek, mind az érdekekben különvált feleknek joguk van: a) A végvizsgáló szakfériaknak a megelőző szakaszban kijelölt eljárásaiknál jelenlenni, s a tárgyalásról tökéletes tudomást szerezni. b) A másik fél által megválasztott szakfériák képessége ellen okokkal támogatott kifogást tenni. c) A szakfériáknak mindazon észrevételeket s közléseket tenni, mellyek az általok képviselt ügyet érdekelhetik. d) Szabadságukban áll a vizsgáló szakfériák véleménye s az eljárás törvényszerűsége fellett a bíróság elibe észrevételeket tenni, mellyeknek azonban a szakfériák vélemény-adása napjától kezdve legalább 14 nap alatt be kell nyújtatniok, különben többé tekintetbe nem vétethetnek. — 26. §. Ha a képviselők megválasztásuk után 14 nap lefolyása alatt a részokról vizsgálat végett választandó szakfériát ki nem jelölnék, a bíróság azt

belátása szerint nevezendi ki. De ha a kijelölt férfiú vagy a megválasztást elnem fogadná, vagy arra alkalmatlannak találtatnék, vagy a reá bízott dologban a törvényes idő alatt elnem járhatna: az illető fél 30 nap alatt más alkalmas szakfériát kénytelen kijelölni. — 27. §. Ha a szenvedőleg érdekeltek fél oly szakfériát jelölne ki, ki az eljárás helyétől 15 mérföldnél tovább laknék: az ez által okozandó költségtöbbség megtérítésére a vállalkozók részéről igénye nincs. — 28. §. Vizsgáló szakfériáknak nem alkalmasok: a) azok, kik a törvények előtt tanúi érvényességgel s hitelességgel nem bírnak, és b) azok, kik a tárgyalás alatt álló vállalatban cselekvőleg, vagy szenvedőleg, vagy rokoni viszonyok által érdekelve vannak. — 29. §. Miután a szakfériák által a bíróságnak benyújtott vélemény, mind a képviselőkkel, mind a tán nem képviselt, s szenvedőleg érdekeltek egyes felekkel közöltetett, a 25dik §usában d) alatt határozott idő pedig lefolyt, a bíróság összes tekintetbe vevén a vállalkozók terhet, a végvizsgáló szakfériák véleményét, s a képviselők vagy egyes felek netalantáni észrevételeit, kimondja ítéletét, a vállalkozók tervét helybenhagyja, vagy visszaveti, s az előbbi esetben a szenvedőleg érdekeltek felet illető kárpótlás mennyiségét a szakfériák véleménye nyomán kimondja. — Ha azonban a vizsgáló szakfériák véleménye a kárpótlási somma meghatározásában egymástól eltérne: akkor a kárpótlási somma a különböző számkifejezések középarányában állapítatik meg. Ezen eljárásról a bíróság az illető törvényhatóság legközelebbi gyűlésén jelentést tesz, egyszersmind pedig a feleknek az ítéletet okokkal támogatva kiadja. — 30. §. Ha a tervezet helybenhagyása s vállalat elfogadása esetében a szenvedőleg érdekeltek, vagy a terv bírói végvisszavétele esetében a vállalkozók a bírói ítélettel meg nem elégednének: e végett eljebbvitel útján a megyei vagy városi törvényszékhez folyamodhatnak; de a folyamodásnak 30 nap alatt azon naptól kezdve, mellyen a bírói ítélet kijelentetett, be kell nyújtatnia, s a retöntözési bíróságnak bemutatnia, különben későbbben semmiféle ellenmondásnak helye nincs. Az alispán kötelessége azon esetre, ha 14 nap lefolyása alatt köz- vagy kisgyűlés nem tartatnék, a folyamodást elnököleg is tárgyalás alá venni, s egy más, egészen részrehajlatlan, szakértő férfiút kinevezni, ki az előbbi vizsgáló szakbiztosághoz, s a felek által is tetszés szerint utjolg kinevezendő egyes szakfériához csatlakozván, a tárgyat a hely színén meg egyszer megvizsgálja, s jelentést tesz arról, vajjon a végvizsgálatra kiküldött szakfériák véleménye helyes volt-e vagy nem? — Első esetben a bírói ítélet megmarad, a másodikban ellenben a terv hiányának részletesen ki kell mutatniok. S ekkor a vállalkozóktól függ új terv mellett indítani meg a vállalatot. — Azon esetre, ha a retöntözési rendes bíróság ítélete helybenhagyatik, a feljebbvitel s az ujabbi szakfériák kiküldetésének költségeit a folyamodók tartoznak viselni. — 31. §. Azonnal a bírói ítélet kijelentése vagy annak feljebbviteli helybenhagyása után a vállalkozók, letévén a szenvedőleg érdekeltek felek képviselőjének kezéhez a kárpótlási sommát, a bíróság által mindazon javak, haszonvételek és tárgyak birtokába tételnek, mellyek a retöntözési terv kivételére szükségesek. — Ha azonban a szenvedőleg érdekeltek akár mindnyája, akár valamellyike a kárpótlási sommát keveslené, eziránti panaszával az illető hatóság törvényszékéhez birtokon kívül folyamodhatik orvoslás végett. — Ez ellenmondás azonban semmikép sem gátolhatja a vállalkozókat a bíróság helybenhagyott terv kivételéhez fogni. Egyedül kötelességök ez esetben, ha a szenvedőleg érdekeltek a kárpótlási sommát elfogadni vonakodnának, a pénzüsszeget bí-

rói kezekhez letenni, melly után a vállalkozók a bíróság által legfeljebb 3 nap alatt a kisajátítandó tárgyak valóságos birtokába helyzetnek. a nélkül, hogy ezen eljárás az illető törvényszéknek a szenvedőleg érdekeltek felek sérelmi panaszára hozandó ítéletét legkevésbbé is módosíthatná. — 32. §. Azon törvényszéknek, mellyhez a szenvedőleg érdekeltek kárpótlási panaszukat felebbvittek, hatalmában áll ugyan, ha szükségesnek látja, a kárpótlási somma alaposb kinyomozására új becsüt rendelni, s e ezéla a panaszlók költségén más szakértőket is alkalmazni: de a kiknek véleményéhez magát nem kénytelen kötni; s a megbecsülés és taksálás alapja ekkor is az illető tárgyak valódi, nem pedig képzelt ára lehet. s ez esetben is az új becsütők véleménye csak egy vétethetik egy részben a hatóság által tekintetbe, ha az előbb nyilvánított, mintsem a vállalkozók a birtokukba vett tárgyak változtatásához fogtak. — 33. §. Mig a vállalkozók által a bíróság megítelt kárpótlási somma egészen le nem tétel, addig a bíróság a kisajátítandó tárgyak és haszonvételek módosítását vagy használhatását meg nem engedheti. Ha pedig a kárpótlási somma kifizetése ellen egy harmadik személy törvényes követeléssel lépne fel, az illető pénz bírói kezébe tételik. — Ugyanez történik, ha a kisajátítandó birtok vagy haszonvétel holt kezeket illelne. — Ha olly föld forogna kérdésben, mellyen kilenced és dezma fekszik: akkor megbecsültetvén a vállalat által elfoglalandó föld és dezma értéke, a becsérték 9ed vagy az urbéri viszonyhoz képest 10ed része a dezma- vagy 9ed-tulajdonost illeti. — 34. §. Ha a bírói ítélet következtében a vállalkozók által foganatba vett munkálatokat akárki is az ellenfelek közül akadályoztatni merészelné: az erőszakoskodó az 1840ik Xdik törv. czikk 6. §a értelmében a kárnak és költségeknek az illető szolgabíró által rövid uton megveendő kétszeres megtérítésén fölül 100 fttal, vagy egy hónapig terjedhető fogsággal büntetessék. —

IV.

„Azon rejtjavítási tervekről, mellyeknek foganatosíthatása csapán magoktól a felektől függ.”

35. §. Ha a réttulajdonosok, földesurak, községek, vagy egyes vállalkozók az általok célzolt s tervezett javítást foganatosítani képesek a nélkül, hogy annak kivételére idegen vagyon kisajátítása lenne szükséges; vagy ha a felek az adandó kárpótlásra nézve egymással barátságosan megegyeztek volna: akkor a vállalkozók azonnal a tervbe vett rejtjavítás (öntözés vagy szarítás) kivételéhez foghatnak: kötelességül tételvén mindazáltal nekik ez esetben is, a kérdéses folyóvíz medrében annyi vizet meghagyni, a mennyi a határbeli lakosok szokásában levő valódi közszükségeik fedezésére kívánatlik. —

V.

„Általános rendszabályok.”

36. §. A bíróság kötelessége a megindított vállalatnak a Illik részben taglalt tárgyalása közben mindig azon lenni, hogy a felek megegyezése barátságos uton eszközöltessék. — 37. §. Azon retöntözések, mellyek a rendszabályok kihirdetése előtt egy évvel már valóságos gyakorlatban voltak, csak annyiban lehetnek új kérdés tárgyai, a mennyiben az általok netalán másoknak okozott, tisztán bebizonyítható s a jelen terv Illik részének értelme alá eső rövidség kártalanítása végett az illető felek által a retöntözés behozatala alkalmával a törvényes intéz vagy követelés valóságosan megtörtént. — 38. §. Hahogy a rejtjavítási vállalat kivételére szolgáló több törvényhatóságok határaitban feküdnék: az ezen hatóságok között a kivétel felett netalán támadható egyenetlenség esetében ugyanazon eljárás állapítatik meg, melly az 1840ki Xik t-cz. 8ik részletesen foglaltatik. — 39. §. Azon

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Nemzeti dal.

Történeti beszély.

III.

Boldogságom képzetével utaztam Litvaniába. Olly közel a teljesülés üdvpercéhez; mégis olly messze, idegen helyen idegen emberek között némi leveretést éreztem ítélem első napjaiban. Olinkát, mint szívem, gondolatom egyetlenét itokban imádtam, s nem volt óra, nem perc, mellyben ő s vele boldog jövődöm képe, mind édes álmom ne lebegett volna előttem. E végett minden társaságot szoroson nélkülözök, mert ha a boldogság virága minkeblünkben nyílik, akkor szívünk földén minden más növény idegen. Kizárólag hivatalos foglalkozásomnak éltem, mert a szórakozás legbiztosb orvosa a léleknek. Tisztársaim között, kik nagyobb részt oroszok valának, leginkább birta vonzalmam az ifju Orlow, ki ezen ezrednél kapitányrangot viselt. Ez ifju mintegy 22 éves, gazdag s előkelő családból származva kitünő szívjósággal és műveltséggel bírt, mit tehetős orosz családok gyermekei franczmaniával párosítva neveltetésül nyernek. Kellemes és idomos külseje, magas termetével, egy pár élénk szemmel a nyílt homlok alatt őt nökegyenezcé avatták, s nem mult el hét, sokszor nap, mellyen újabb jeleket ne

tüzött volna tisztrojtjához. E modort azonban bizonyos neme az állhatatlanságnak jellemző, — s ő ki gyakorta magasztalólag szólott egy vagy másik nő erényéről, szépségéről, harmad napra vonásokat idéze fel, dicséretével ellenkezőket. Én ezeket önhittség és könnyelműségnek tulajdonítam, de baráti őszinteségét, melly naponta tisztábra fejtelt kísérleteim alatt, nem birtam kétségbe vonni. Szives közlékenysége még csiklandós belviszonyok felett is, viszonti bizalmat igényle s nem mulasztám el keblem legszentebb titkait feltárni előtte, mellyben Olinkávali viszonyom legfőbb szerepet játszott. Órákon át, miket számláson töltött, az arckép nézésébe mélyedt, mit elválásomkor nyujta szerelme zálogul Olinka. Tizenöt hó telt el kevés változatossággal, mellynek ollykori unalmait Olinka hü levelei oszlatak el. — s Orlow mind mélyebbre szövé a viszonyt, melly a megszokás hatalmánál fogva is reám nézve nélkülözhetlenné vált. Egy délutáni napon sietve lépett szobámba Orlow: arckifejezése érdekes újságot gyanított s egy nekem szóló levelet nyujta át. E levél atyámtól volt rövid de megdöbentő tartalommal. „Varsóban a lázadás kitört, hazafi és polgár vagy, — határozz.” Egyéb misem volt írva. Érzém e néhány szó életfontosságát, s nehéz beltusa közt járék fel s alá a szobában. Szabad-e tudnom leveled tartalmát, mitéged annyira nyugtalanít — kérdé barátom.

Minden tartózkodás nélkül megmondám azt. Másnap az ezredes, egy mogorva tekintetű férfiú hivatott. Midőn beléptem vastag szemöldivei alól gyanusan hunyorgott reám s vonásimat fürkészve kérde: „Ön már bizonyosan tudja a lengyel határokról legközelebbi újságot?” „Igenis ezredes ur.” „S mire határozta el magát?” „Szolgálatomhoz hűnek maradni felelém rövid bátorsággal. „Ezt vártam öntől” viszonzá ritka nyájassággal válamat vergetve. „Ön katona s a katonának csupán egy kötelessége van, mellynek betöltésére esküvel kötelezt magát, — most fogadja előléptetését.” — s papír gyüretet nyujta át, melly kapitányságra emeltetésem tartalmazta. „Holnap indulunk — mondá, miután előléptetésem megköszöném — lengyelföldre, azért tartsa készen magát.” Néhány napra lengyelföld s Varsó vidéke fektült előttem. Nem mondhatom ki, mit érzék hazám viszonzlásánál, — még inkább nem, ha magamra gondolék. Elhagyám a táborn — Varsóba menendő. Atyám szálásán nem vala található. — Ismerősek monák mikint S. . . . ky tábornokkal Osztrolenkához vonult. Körülem minden idegenszerű volt, a várost, melly néhány nappal az előtt élet és kedvzajjal hullámozott, élettelen szibbasztá. Sötét gyanakodás, félelmes visszavonulás rémitének minden lépten.

közsegekben, melyek határában többek között felosztott rétség van, a réttulajdonosok között külön réti előjárás alakítatik, mely a törvényes mezei rendőrségi bíróság általa alatt a réteket illető rendőri szabályok megtartására, 's a réttöntözés czélszerű kivételére ügyel, 's a mennyire szükségesnek találtnék, a rétesoszt 's réttulajdonosokat érdeklő czélszerű helybeli szabályokat alkothat. — 40. §. Mindazon szabályok, utasítások és engedvények, melyek e javaslatban előadattak, a réteken kívül mindazon földekre és legelőkre is értesenek, melyeknek kiszáritása vagy öntözése hasznosnak vagy czélszerűnek mutatkozik. — 41. §. Magából értetik egyébiránt, hogy miután a nagyobb folyamok vizei a statusra nézve egy a leghasznosabbak, ha azok az ország minél több részeibe ipar, kereskedés és mezei gazdaság érdekében elvezetvék, a vizek illy nagyobb felosztása érdekében (hol azzal a helybeli tulajdonosok és birtokosok nem élnek) az 1840iki Xdik 's az itt javasolt törvények értelmében egyes vállalkozók és társaságok is bármely nagyobb folyóból az ország bármely részébe réttöntözésre szolgáló csatornákat is húzhatnak, 's azokkal tökéletes kárpótás és kisajátítás után mint magántulajdonnal élhessenek.

Ezen alapelvek átolvasása érzelmeket és reményeket gerjesztett bennünk; érzelmeket, melyek belső iparunk hátramaradását minden hazafival sajnósan éreztetik, reményeket, melyek biztatóbb jövővel kecsegtetnek; mert ha illy nagytekintetű egyesület, a nemzeti élet munkásságának mind belátásával irányt adni, mind azt példájával buzdítani, tekintetével, befolyásával, hathatós közreműködésével támogatni nemcsak hazafiai kedves kötelességei közé számlálja, hanem tettelesen gyakorolja és teljesíti is, — hazánk boldogabb jövője el nem maradhat.

E néhány lapra terjedő irat, nem annyira tartalmára, hanem sokkal inkább tárgyára nézve vonja magára figyelmünket. Nem tekintjük azt többnek, mint a mennyit czime igényel, de e mellett a tárgy nagyságát, melyet magának kitűz, 's a nemzeti kifejlődés legelső, legbiztosabb lépcsőzetének kijelölését, a mezei gazdaság felvirágoztatásának szükséges voltát, 's annak legegyszerűbb eszközét és alapját lehetetlen benne félreismernünk.

Nem a gyáripár, külső kereskedés, vasutak, vámtörvények, 's más egyéb divatos eszmék foglalatosságoktatják a tisztelt Egyesület gondjait, hanem az egyszerű földmivélés, legközelebb pedig a réjtávitás. Vajjon jól van-e ez?

A gyáripár és kereskedési szellem legbuzgóbb pártolói sem tagadhatják, hogy minden iparunk alapja a földmivélés; sőt a szorgalmi kifejlődésnek felsőbb-ségét a földmivélési felett épen ezen egyik főkövetkezéssel támogatni: „mivel — úgy szólnak — a földmivélés nemzet a miveltetés további kifejlődése lépcsőzeteken kereskedővé, iparüzővé válik, 's tulajdonképpen ekkor áll be a miveltetett nemzetek sorába.“ Ha ez így van, mi következik belőle más, hanemha az, hogy mindenképpen a földmivélés emeltesse fel lépcsőnkint azon magas fokozatra, melyen túl a gyáripár és kereskedésre az általmenetel lehetségessé lesz. Nem következhetik pedig teljességgel, hogy a földmivélés magára hagyatván, a gyáripár és kereskedés *ingerlő* eszközökkel élesztessék, 's mielőtt mindezek ideje természeti kifejlődés útján elérkezett volna, az elsőbbnek hátrahagyásával, egyedül az utóbbi tüzessék ki a nemzeti munkásság közvetlen tárgyau.

Azonban a természetnek illy különvált egyes működését sehol fel nem találjuk, illyen megkülönböztetést csak a hiányos emberi felfogás tehet, nem pedig a mindig ugyanazon egy czélra összhangzásban munkálódó természet. Maga a földmivélés sem egyéb, mint ipar, tudomány, szorgalom. A hol ez előbbre megy, előbbre kell menni a szorgalom minden egyéb ágainak; valamint viszont a földmivélés hátramaradása a többinek is gyökerét metszi. A kereskedő- és kőszítő-osztály, a természet-ösztálynak ellenében, fogyasztó, 's táplálékot a földmivéléstől kér, melyet ha ez elegendő mennyiségben nem nyújthat: az erőtetve előidézett gyárműiparnak és kereskedési szorgalomnak okvetlenül alább kell szállnia. Britanniát kézműves, kereskedő, iparüző országnak tartjuk, 's kivált a kereskedésben és gyáripárban szeretjük nemcsak követendő példaként tükrözni elő, hanem egyszerűsége ezen nemzet miveltetési magas kifejlődését is kirekesztőleg gyáripári és kereskedési szorgalmának tulajdonítani. 'S mi az elsőtti, igaz, hogy a földmivélők és nemföldmivélők között azon tetemes arány 1 : 2 másutt sehol sem létezik, honnét más nemzetekhez hasonlítva méltán iparüzőknek tartathatnak; de azért ezen kérdésre: „minek köszönheti miveltetése mostani kifejlődését?“ nem szükségképpen ezen első tekintetre szembeötlő jelenetből kell megfellelnünk, hanem részrehajlatlanul szükség a földmivélés állapotját is figyelembe venni; 's ez egészen más következtetésekre utasít.

Noha Britannia minden más nemzeteket kereskedésben és iparüzésben sokkal felülmúl, tömördek kincse és gazdagságának forrása mégis nem annyira ezekben, mint a földmivélésben rejlik. És mi sem szólhat hathatósabban a kereskedési elfoglaltságok legyőzésére, mint épen Britannia példája. A *Revue Encyclopedique 1826. oct.* füzeté szerint: Britanniában 7,511,682 angol földmivélő és tulajdonos 21,000,000 hectárt bír, 's ebből 2,681,150,000 frank tiszta hasznót húz; míg 19,621,000 francia, 41,000,000 hectártól nem többet: 1,344,703,000 franknál. E tetemes különbség eléggé mutatja a kereskedő angol nemzet földmivélési szorgalmának magas kifejlődését; míg a földmivélést kevés haszonnal gyakorló francia, az ipar többi nemeiben is, hasonlólag alantabb áll. Mi lehet tehát egyszerűbb és világosb okoskodás ennél: „Britannia földmivélése annyira előhaladt, hogy minden földmivés két fogyasztót képes eltartani, 's a földmivélés ezen magas kifejlődése emelte fel gyáripárát, kereskedését a mostani magas fokozatra.“ A megfordított okoskodásnak ezen tételen kellene alapulni, hogy „a fogyasztók növekedése eszközöl bőséget, mely világos képtelenségre vezetne.“ A physiocraták okoskodásai nem voltak alaptalanok, 's most sem egészen megvetendők.

Ez eddig legyen elég azon balitéletek meggyónítására, mintha csupán kereskedés hozna pénzt és gazdaságot a nemzetek közé, mint azt a régi elavult mercantil-rendszer tanította, 's mely balvélemény csaknem kiirhatatlanul gyökeresztett meg 's jött által szinte a mai nemzedékre. Legyen elég annak megbizonyítására, hogy a belszorgalom, nem pedig a külső kereskedés a nemzeti jólét tápláló gyökere, melyet mivel ezuttal részletesebben tovább nem fej-

tegethetünk, a terv különösebb tárgyára, a réjtávitásra térünk által.

Fővárosi hírek 's események.

† Pest, jul. 22. Mult szerdán a soroksári föltés alatti malmok közelében egy asszony tetemét húzták ki a Dunából olly állapotban, mely a szerencsétlennek hosszabb ideig ott senyvedését gyanítatá.

— Több helybeli lap méltányolva említi a Kammermayerféle ugynevezett nemzeti uszodában létesített azon roppant kosárnemű készületet, mely a lángeszű hid-építész Clark ur találmánya lévén az elmerülés és vízbefulás szerencsétlenségét egyáltalán lehetetlenné teszi, 's ő fensége a nádortól is dicsőre elismerést nyert. Hiszszük is, hogy ezen a maga nemében eddig egyetlen készület pesti uszókiskolánknak hazaszerte ujjabb hírt vivand ki.

— B. Lieven, ki mint lapjainkból tudják t. olvasóink, Oroszország részéről a szerb viszonyok kiegyenlítésére Belgrádba már tavall küldve volt, 's június végén onnan Bécsen keresztül haza indult, f. hó 18d. gözösn ismét városunkba érkezett, innen utját vissza Belgrádba f. hó 19d. folytatandó. A Szent-Pétervárra siető után Bécsből küldött sürgöny őt Varsóban érven, innen harmadnap alatt Bécsbe visszatért. — Tehát a szerb ügyek csakugyan nem volnának az új választás által sem kiegyenlítve?

— A nemzeti színház részéről közzé tétetik következő jelentés: Az igazgatóság az e. f. évi július 19én szerdán a nemzeti színpadon föllépett 's közlekedéssel fogadtatott olasz violoncellovirtuoz Piat ti Alfréd urral, két hangverseny iránt ujjabb szerződésre lépven, melyeknek elsője hétfőn július 24én, második szerdán július 26án levén előadandó, róluk előlegesen értesítetik a t. cz. közönség.

— Szombaton, július 29én 1843 béreltszünéssel Szentpétery Zsigmond javára először fog adadni: A tisztujtás: a magyar tudós társaság által, a mult évben 100 aranyból álló első jutalomra méltott eredeti vigjáték 4 felvonásban; irta Nagy Ignác.

A ningu magy. kir. udv. kamara a Szencsen megüresült másod-erdési állomásra Teley Ignác eddigi bruszurai viski helyettes alerdészt alkalmazta.

Jarcsics Mihály, szlatinai sóbányahivatalnál ellenörkődő mázsámester nyugalmaztatott.

Jambriacs Adám a lykavai kincstári beszédő-hivatal ellenőre folyó évi június 21kén meghalt.

Gyász hírek. F. hó 20kán halt meg Pesten mgos Vághy Ferenc urnak, a nm. kir. Hétszemélyes Tábla váltó ügyekbeni előadó ülnökének, a magyar tudós társaság igazgató tagjának, több ns megyék táblabírájának hívese, szül. Szécsibert Katalin asszony, házamos ideig tartó sorvadályban, életének 60 's boldog házassága 40 évében.

Hazánk lelkes hölgyei bájoskorújából ismét egy szép virágot sorvaszta le a kérélhetlen halál jéghelete! Sisán y Euphemia, f. hó 18d. reggeli 6. órakor szenderült élte 20-d. évében örök nyugalomra. Benne a szégyenek gyöngéd segélyt, nemzeti irodalmunk leghőbb, legbuzgóbb pártfogói egyikét, 's nemzeti intézeteink a legkésőbb gyámoltót vesztek el! Kora elhunytát jegyesén tek. Beniczky Lajos zólyomgyepei másodalispán úron, szerető rokonin 's testvérin kívül, kesergik számos tisztelői, kiket a boldogult Szűz szép lelke ritka miveltésével, pártatlan nyájasságával tudott kedves körébe vonzani. Aldás és béke lebegjen a korán szunyadó porain!

Wolkovszk falu. Olinkák lakása egy órányi távolságra fektűt a fővárostól. — Kocsit bérlék — sietve, mint kit légszárnyak ragadnak. Utamban mindenütt igazolnom kelle magam, mert a közlekedés lehetőségig nehezítve volt. Szép nyári éj volt, midőn beértem, a hold büfényt árasztva a szellőben suttogó nyárlak lombjaira. A kastélyt majd egészen üresnek találám. Dobogó szívvel léptem az előcsarnokba eseléd után várakozandó, ki utba igazítsom — senki sem jöve. A csarnokból egy diszterembe léptem, magas ovál ablakait virágfüzér árnyalá be, kedves illattal töltvén meg a terem. Itt minden olly othonosan szép volt! Lépteim hangzatára egy mellékajtó nyílt fel 's Olinka égő világgal lépe ki, fürtei rendetlen csomókban fedék szép vállát, arczszíne halvány volt, szemei ragyogó tüzet lankadság oltá ki — alig ismerék a pár év előtt olly gyönyörű virító lánykára. Látásomnál szorult sikoltás tört ki mellől, öröm és meglepetés kinvegülete 's karjaimba omlott.

Nem irhatom le, mi boldog valék, de csak egy pillanatig. Egyedülisége okául tudakozódám — felelet helyett térdre omlott, kezét törte 's istenre kért, távozzam. — Ez megfoghatlan volt. Hűtlennek, csalónak kelle őt egyelőre tartanom, ki a viszonzlátás rég nélkülözött örömeit önkint számúzi szerelme édenéből, melynek tiltott gyümölcseit leszaggatá, később atyjáru 's eselédjeiről kérkezősködém. Sokba került a szenvedő gyermeket a lélektrázó balsors tudatására reá birmi, — Atyám az osztrolenkai hős ütközet áldozatává lön!!

Wolkovszky barátja elstének híret tegnap vevé. sietett a barátság utósó tartozásának lerovására. E hírnél

egyelőre minden érzésem megszibadt, csak lassankint kezdém érezni a fájdalomnyilásokat, melyek utóbb minden ereimet előzőnlék.

Nem sokára zaj hallatszott körül. fáklafény világítá meg a termet, mely életszépességéből sirholtá alakult. — Olinka istenre kért, maradjak — térdeimet átkulesolá — mintegy — tartóztatlan valék. Amint a csarnokba léptem, több szolga egy koporsót körze, Wolkovszky el-sáppadt látásomnál, karomon erővel ragadt meg, kétkeve, vajjon én vagyok-e? Mindegy — én voltam, 's atyámhoz rohantam.

Előttem áll minden, mit láttam, a halál-arcz, elvérzett kebel, 's élettelenység. Térdeim megtörték, a köré hullottam mellé, majd kebelén fektüdtem; utóbb erőszak-kal vonszoltak el.

A mint jobb eszméletem hatalma fájdalomon erővet, távozni készülék. Wolkovszky és Olinka mindent elkövettek tartóztatásomra — lehetlen volt. Wolkovszky sokat 's atyailag beszélt kötelességről, — nekem csak egy volt, 's annak teljesítését szentül feltevéim magamban. Sokszor egy pillanat más emberekké teremt bennünket; atyám utósó sorait csak most foghatám fel, értelmét csak most magyarázhattam meg.

Visszamentem Varsóba: a lengyel-hadseregnek alkalmaztatást kértem, a tábornoknak elküldém leköszönő iratomat, — 's Orlov barátomnak irtam, mikint viszonyaim az orosz szolgálatot elhagyni kénytelnek, értesítém egyszerűsége röviden fájdalomról is, melyet a közbejött véletlen szerencsétlenségek szivmetezőleg idéztek elő.

Ez idő alatt, részint hogy enmagammal kibéküljek, részint előkészületek miatt, folyvást a fővárosban időztem. A nyugtalanság, mely ideglázkint megszállá a nemzetkebelt, mindinkább élenkebb 's határozottabb lön, mindkét részről. Szükségtelen említenem minő módokat használtak ellenünk, csak egyet említek meg, mely lélekrendítő!

Egy ukáz tétetett közzé, mely nemzeti dalt fűni halálos büntetés alatt tiltá.

Egy estű órában Orlov nyitott rám ajtót; látogatása különösségem nem kevesbbé döbbsent meg, mint lengyel öltönyén. Arczvonásiban tetemes változás vala olvasható mit én mindazáltal tisztára fejteni nem tudék. Önkényes magyarázatokkal kizám tudnívagyamat, melyek nemes-ség és alávalóság tulszéléiben egyensúlytaln lebegének. Tudakozódásaimra, — miket esudálkozó merészséggel intézék hozzá, nyílt egyenességgel viszonza meglepő feleleteket.

„Jöttöm oka, mondá megleg hevülettel, — részvét irántad 's hazád iránt. Távozásod, mit bizonytalanság leplez, tetemes változást szüle nálam 's az ezredesnél, kitől a jelen fontos viszonyai közötti távozásod balértelmű. — Igen Kázmér! én nem hagyhatlak el, sorsod — én sorsom; szálaít szívünk szövi élethez és halálhoz. Most a tied, és hazád vagyok! —

Elpirultam Orlov lélek nagysága előtt, ki érettem, 's érdekemért ön-magát áldozza fel — 's most ütött az óra, mellyben kétségem kergeit lehántva szivemről, tisztá barátí indulatáról teljesen meggyőződém.

B u c c a r i város jégkárvalloitai felségállítására a Világ szerkesztőségénél legújabbán t. R ó z a Lajos ur Budán 5 p.irt és gr. Almásy Móricz ő excellja 10 p. forinttal járult, 's ezt a lapunk 55d. számában kitett 48 p. forinthez vetvén, a segélyezési összeg mostanig szerkesztőhivatalunknál 63 pengő forint.

Országgyűlési tudósításaink kiegészítéseül.

Felirás javaslat a nyilvánosságon, és a szólás törvényes szabadságán ejtett sérelmek orvoslása tárgyában.

Felséges 'sat. Alkotmányos országban, a polgári szabadságnak 's a nemzet törvényes függetlenségének lényeges feltételei: nyilvánosság, és a szólás törvényes szabadsága; — ezek nélkül neheztelték a vélemények szabad kijelentése — korlátozták a köztanácskozások szabadsága, gátoltak a törvényhatóságok köz felszólalási jusaik gyakorlásában — 's így az alkotmányos törvényhozás — lehetlenné válik. —

Sulyos aggodalommal tölték el tehát a kétes jövődől veszélyes következtéseitől tartó nemzet kebelét a szólás törvényes szabadságán ejtett azon sérelmek, melyek már az 1832 években tartott országgyűlésének folyta alatt történtek. — Illy sérelmek valának: midőn b. Wesselényi Miklós azon beszédért, melyet Szatmármegyének 1834. évi december 9kén tartott közgyűlésében, a megyei követeknek adandó utasítások felett mondott, a IIIas részű törv.könyv. 2dik része 69dik czimének — az 1635dik évi 89, 1625. 62: 1723. 57. cikkelyek, nemkülönb a felhívott Hármásrészű törv.könyv. I. részének 14 czimje, és az 1723ki 9dik cikkely ellenőkre, felsőbb parancsolatból a korona ügyészenek felperessége alatt, hütlenségi-perbe fogatott. Majd Bars vármegyének akkori egyik követét, ki mint országgyűlési követ, a törvényeknek, és törvényes szabad ótalomnak paizsa alatt, nem is ön nevében, hanem küldöinek személyökben vett részt a köztanácskozásokban — azokért miket a KKnak és RRnek 1835dik évi június 22kén tartott országos ülésökben mondott, hasonló sors érte. — Békés vármegyére pedig azért, hogy országgyűlési követeinek egy közérdekű tárgy érdemében törvényes jusanál fogva adott utasítását, az országbeli több megyékkel is rokon bizodalommal közölte, — felsőbb helyen mondatván ki a kárhoztatás — az említett megye kebelében, kir. biztos vizsgálat rendeltetett.

Igazolták sőt még sulyosabbá tették a nemzetnek méltó aggodalmát azon esetek, melyek az 1832. ében tartott országgyűlés után történtek. — Ugyan is:

A főtörvénysekek b. Wesselényi Miklóst olly vád-
ra, melyet törvényeink, különösen a IIIas törv.könyv. 1ső részének 14. czimje, 's az 1723dik évi 9dik cikkely a hütlenségi esetek közé nem számítanak — a törvénynek és törvénykezés rendének elmellőzésével sulyos önkényes büntetésre itélék; itéleteikben olly elveket állítottak fel, mik törvényeinkkel meg nem egyeznek, 's így magoknak önkényesen törvény feletti állást és törvényhozási hatalmát tulajdonítottak. — Továbbá a hon polgárai közül többen azért, hogy szólási törvényes szabadságukat gyakorolva az illető megyék közgyűlésein folytatótt tanácskozások közben — véleményeiket előterjesztették ezekért felelősökké tétetve szinte felsőbb rendeltetből részint hütlenségi részint becsületvesztési büntetéseket követelő perekbe fogattak.

A nemzet keserű aggodalmának mértékét fájdalmasan nevelte azt is, hogy az 1832dik évi országgyű-

lésnek berekesztése után, csak hamar, felségsértéssel vádolt néhány ifjak, az 1687. évi 14. és 1723ki 5dik cikkelyek rendeletük ellenére, a polgári törvényhatóságoknak általános elmellőzésökkel — katonai erő által fogásra vitettek, — a perek ellenük — nyilvánosság és teljes mértékű szabad védelem nélkül — az 1741: 26. és 1805: 5. cikkelyek rendeletének félretételével 's a törvénykezés rendének elmellőzésével — tétettek folyamatba; 's ámbár az itéletben megismértetik, hogy a felségsértési vétek be nem bizonyodott — mégis igen sulyos, és törvényben nem alapuló önkényes büntetésre itéltek; némellyek közülök a rájuk mért büntetésnek kiszenvédése végett az országon kívül vitettek — egyik még azután is midőn már az itélettel a reá szabott rabsági időt kitöltötte, 's így annak teljesen eleget tett, ügyészi vizsgálat alá nem docsáttatván, az itélet tartalmán túl is büntetett.

Tétette mindezeket még azon váratlan és sérelmes eset is, hogy Kossuth Lajos, ki olly tárgyakról, melyek a megyei gyűléseken törvényes köz nyilvánossággal tanácskozás alá vétettek, 's másoknak kérelmükre 's különösen több törvényhatóságok által is felszólítva és megbízva, irott magános levelezést folytatott — noha ezt sem törvény sem az eddigi szokás nem vétkesíti, — főbb parancsolat mellett, mely nem is törvényben, hanem valamely régebbi kormányi rendeletekben sarkallónak mondatik, annak folytatásától eltítatott, 's ámbár az eltíltó főbb parancsolat vele, nyilván kijelentett kívánságára nem volt közölve; midőn levelezéseit tovább is folytatná, katonai erő által befogatott — hütlenségi perbe idéztetett, 's az 1715dik évi 7. cikkik sérelmével folyvást elzárva tartatván, perében neki a szabad láboni védelem megtagadtatott; végre, a nélkül hogy az eltíltó-parancsolat a perben is előadatott volna, — mint annak megszegője, a törvénynek és törvénykezés rendének ellenére, szinte sulyos önkényes büntetésben megmarasztatott.

Fellette sulyos sérelem e részben még az is, hogy az eltíltó parancs, nem az illető törvényhatósághoz intéztetett, hanem annak elmellőzésével, közvetlenül Kossuth Lajosnak, mint magános személynek adatott tudtára. — Mert miután az 1687: 4. cikkik által a tetteges ellenállási jus eltöröltetett, a megyék azon jusanak, hogy a törvénybe ütköző kormányi rendeletek ellen törvényes észrevételeiket felírás útján előadhassák, az 1797ki 14dik cikkik szerint is sértetlenül fen kell tartani. — Már pedig ha az eféle parancsok közvetlenül magánosokhoz küldhetnének, akkor a megyéknek közfelszólalási említett jusok nem gyakorolhatók; 's az egyes polgárok személyes biztosítása veszélyeztetve volna.

Mindezek a szólás törvényes szabadságát és a nyilvánosságot olly nagy mértékben sértik; az egyes polgárok törvényes igazait és személyes biztosságát annyira veszélyeztetik, hogy fájdalmas érzéssel, — de őszinte meggyőződésünkből — kénytelenek vagyunk kijelenteni: hogy miután az 1797dik 12dik cikkik szerint a végrehajtó-hatalom csak a törvények értelmében gyakorolhatók, 's a bíróságok csak a fenálló törvények szerint, nem pedig azokról, vagy azok ellen mondhatnak itéletet, az elszámolt szomorú esetek feletle sérelmesek, és az említett bírói itéletek — a felhozottakkal fogva — törvénytelenek.

Azon kir. kegyelmes leirat, melyet Felséged mult 1840dik évi mártius 24kéről kiadni méltóztatott, csak egy részét érintette elszámolt sulyos sérelmeinknek, — de aggodalmunkat meg nem szüntette, mert épen az okoz-

ta sérelmeinket, hogy a szólás-szabadságnak korlátit meghatározó törvények rendelete az említett esetekben a kormány által meg nem tartatott, polgártársaink törvényen nem alapuló vádakkal terheltettek, és nem azon bíróság elibe idéztettek, melyet a törvény kijelel; a törvényes eljárás elmellőztetett — 's a bíróság, a törvénykezés formát meg nem tartva, törvénybe ütköző elveket felállítva 's követve — bírói hatalmának törvénytábla korlátin túl lépett, és épen azért valánk kénytelenek fájdalmasan panaszolva felszólalni, hogy azon elvek, melyeket a tisztelt kir. k. leirat is törvényeseknek ismert, az említett sérelmes esetekben elmellőztettek, sőt egyenesen megsértettek; — Végre

Vigasztaló érzettel, 's köz-méltánlyással fogadtuk ugyan — 's fogadta a nemzet is, Felségednek, mult 1840dik évi aprilis 29kéről kiadott abbéli kegyelmes rendeletét, miszerint a panaszlott sérelmes eseteknek tettleges következtéseit megszüntetni kegyeskedett. — Azon méltánlyolt királyi rendelet mindazáltal — a kormány és a bírások által itélősekek által elkövetett sérelmeket nem orvosolta; az egyes polgároknak azon sérelmek miatti szenvedéseket helyre nem hozza; — a jövődöket nem biztosítja, a királyisek tisztelében álló méltósága, a hazai boldogsága, az egyes polgárok biztosítása pedig okvetlenül azt kívánják, hogy az önkény mindenütt és mindenben távoztassék el. — Ugyanazért

Az általunk kifejtett törvényes elveknek állandó fentartását — legszentebb kötelességünknek ismervén — Felségedet igazságszeretében, és a törvények szentségében vetett bizodalommal szükségesnek tartjuk alázatosan megkérni, hogy a törvényeket és atyai jószívének sugallását követve, a fent előszámlált szomorú esetekből eredet — 's nemcsak az egyes polgárokra, hanem a törvényekre is kihatott sulyos sérelmeket hathatósan orvosolni, és a nemzetet az önkény ellen, minden oldalról biztosítani méltóztassék; a kik egyébiránt 'sat.

Izenete a KKknak és RRnek.

A Fehér megyében f. é. pünköszt hava 3án tartott tiszt és követválasztási zavarok felőli kir. biztosság jelentéseknél többi hasonló kir. biztossági tudósításokkal együtt az országgyűlés elibe leendő terjesztése iránt, a méltóságos RRdekhez.

Fehérmegye ezernél több nemesei olly panaszt nyújtván be a KK. és Rkhez, miszerint f. é. majus 3kán tartott tiszt- és követválasztásuk alkalmával katonai erő használatával fosztattak megválasztási jogok gyakorlástól; — a KK. és Rk. mivel Fehérmegye azon gyűlési rendeltetéseinek megvizsgálására kir. biztosságért folyamodott, az előadás érdemleges tárgyalásába nem ereszkednek ugyan, de mivel a vizgálására kiküldendő kir. biztos tudósítása felvilágosító adatul szolgálhatand a KK. és Rk. azon munkálkodásának, melyet a már több megyék választási 's tanácskozási gyűlésein történt kicsapongások jövődöre minden oldalról meggállása iránt ezen országgyűlésen elmulhatlanul intézkedni kívánnak, ez oknál fogva jónak látják ő Felséget megkérni, hogy a fen érdeklített eset nyomozásában eljárando kir. biztos jelentését, hasonló tárgyban újabb időkben foglalatoskodott, vagy most foglalatoskodó más kir. biztosok tudósításaival együtt az országos Rendekkel közölni méltóztassék.

Melly tárgy iránt felirási javaslatukat ide mellékelvén a KK. és Rk. 's nem kételkedvén, hogy azon aggasztó tör-

Nem sokára elutazandó valék. mit hadi körülmény szüle, 's Olinkát még egyszer látni akartam, hogy bucsut, — talán vég-bucsut mondjak neki. Orlóvot felkérém utitársul, ki azt szivesen elfogadá.

Olinka még most is törve volt, részint miattam, részint önfájdalmi miatt. Orlóvot bemutattam. előbb ugyan tartózkodólag, de később, midőn mint leghűbb barátomat festém, nyílt szívvel fogadák őt.

Orlóv most először volt lengyelföldön, innen a lengyel nép szokásait jellemvonásait nem ismeré. Hallott 's olvasott ugyan róla ollyas valamit, mi nép-ismeret tekintetben érdekes; de azokban csak töredékeket látott, öszvenemhangzó színvegyületet, melyből egészét alkotni nem bírt. A lengyel nemzeties gondolkozása talizman volt előtte, melynek jelentését nem bír megmagyarázni. Olinka tiszta nemzeti lelkületű nő vala, egyike azon keveseknek, kik azt az idegen maniak kísérletei között is széplőtlenül megtarták. Ő szeretet hazáját, mint léte bölcséjét és sirját, tisztelé annak nyelvét, szokásait, nem hiuságból, mert lelke ezen felülemelkedett, nem kérdésből, mert egy hanyatló nemzet leányának lenni semmi dicsőség; — hanem szereté szívből, fájdalmasan mint hű leány, ki haldokló anyja ágyánál virasztva szövi a sirlepet. Szobája falait Kocsinszók, 1ső Augustus és Szaniszláv hősképei ékíték, vár és romrajzokkal a lengyel nép daliás korából, melyekhez a történet mind meg annyit szent emléket csatolt.

Orlóvot csodálkozásra ragadá Olinka müvelt tiszta lelke, nem ismért korányi pirula föl érzetében, melegen folytatva körül vágjait 's ohajtását. Elutazásom után min-

dennapos lön Olinkánál, mert a szép gyermek szívből érdeklé őt, — de kísérletei most egy szírtlen törték meg, azon szírtlen, melyen enboldogságom sziklavára állott. Ezt jól tudta ő, 's modora sokkal kimértebb volt, hogyszem viszonzerésre számolhatott volna. Teljesen ismeré lelkülemet; az Olinkaé, ki színtelen nem tudott, tiszta nyíltságának végtelenségével terjengett előtte, mint égív, melylyet felhő nem fed. Ugyanezért Olinka iránt udvarias közönységet színtelt; barátságom volt a paizs, melyel czélját fedezgeté, midőn áluton akart a kebel redőibe hatni. Olinka előtt dicséretben áradozott, barátságommal gazdagnak vallá magát, 's szerelmem hűnek, szívből fakadó önzéstelen tisztának festé.

Olinka minden szenvedélyei között legfőbb volt a zongora. — Felsőbb ihletés szomjával dől a szép gyermek a hangtengernek, mely rohanó vagy epedő hullámban ösztá érzelmeit. Illykor megzendült a hang mint szellőtől ihletett nyárlevél, reszkette sulyedett 's emelkedett viharzó torulata, sirva panaszolva, reménylve és kétségbeesve, multat jelent 's jövőt magához ölelő hánykodásban, melyet ezen szó értelme fejezhet ki egyedül: nemzeti dal. E szóban több fekszik, mint gondolnók. Volt-é kor a nemzet életében erényességben jellemző? Volt-é test, melynek becset a kislelkű feledés el nem ölte? Volt-é erény és nagyság, melynek romdülédékei felett kialvó szövetnekével siró geniusz lebeg, — van-é remény, melynek esiráját a romlottság el nem nyomta, van-é erő és akarat, mely a szunnyadó nagyság óriását tette ébreszse? — ha van: akkor mindezeknek öszvege a nemzeti dal,

melly egyforma lelkesedéssel zeng ajakról ajakra, a szöke Visztula. ösz Duna, mint a szeszélyes Seine, vagy ködös Themse partjain.

Orlóv megkísérté Olinka szenvedélyét. — de a halani ohajtott dal elfagyott a tilalom jege alatt a meleg ajkakon.

Három hónap telt el az alatt, hogy Olinkát nem láttam, változó hadviszonyok távolvidékekre kénytettek, 's mindaz, mit szerelmem emlékeül kapék, egy pár rövid soroeska vala. Igy körülményesben semminek nem jut-haték tudomásába, mint annak hogy Olinka hivem, 's Orlóv idejét jobbára Olinka társaságában tölti. E körülmény tán bár kinek is agasztóbb lehet vala mint nekem, Olinka szívem virága, egyetlenem, kihez bizalom, szerelm, és lélekrokonság esatoltak. Orlóv barátom, titkom és bizalmam részese — azért tehát nyugodt valék.

E napokban sietve vonultunk át Varsón. Orlóv egy pár órai mulatásom után felkeresett. Örömmel, csaknem sirva dől karjaimba, sokat beszélt Olinkáról, irántami szerelméről. — de arca utóbb elkomorult, mint kit méltatlanság érzete lep meg. Ez nekem fájt, barátomat Orlóvot titkos bu martalékának hivém, 's részvétellel tudakozám változása okát. E szavakra köny hálózta el szemét, — köny, mit először láték tőle sirni, 's megdöbbenve hallám, mikint tiszta bizalma még csak vizonti bizalmat sem vala képes Olinkánál kieszközölni. E végett rögtön levelet irtam, hű színekkel festém Orlóv nemes indulatát 's kis nehezettel dorgálám meg, mikint leghűbb barátom iránt olly bizalmatlan.

(Folytatatik.)

tételek jövődörei megakadályoztatását, 's annak eszközei elősegítését a mlságos fő Rdek is ohajtják, e felirási javaslatnak elfogadására ő cs. kir. főhgségét tisztelettel kéri, a mlságos fő Rket pedig bizodalomteljesen szólítják fel.

Felirási javaslat. A Fehér megyében f. é. maj. 3. tartott tiszt- és követválasztási zavarok felőli kir. biztossági jelentéseknek — többi hasonló kir. biztossági tudósításokkal együtt az országgyűlés elébe leendő terjesztésére.

Fehérmegyének ezernél több nemesi oly panaszt terjesztvén elénkbe, miszerint a megyéjükben f. é. majus 3-án tartott tiszt- és követválasztáskor főispánjuk, állítólag a nélkül hogy tetteles rendtelenségek estek közben, a panaszok ellen csak azért, hogy alispánságra a magok kitűzöttjét is kijelölni kérték, a gyűlés terembe katonai erőt rendelt, és őket a választásbani részvétel jogától megfosztotta volna; — e tény, mennyire való lenne, alkotmányos intézményeink egyik leglényegesebbjén érzékeny sebet ejtene 's azért gondoskodásunkat, komoly figyelmünket igénylené; mivel azonban maga Fehér gyve azon választó gyűlés alkalmával történt kihágások megvizsgálására az 1805. 5ik tör. cz. nyomán Felsegedhez királyi biztos kiküldésért folyamodott, a panasz érdemleges tárgyalásába nem bocsátkozunk.

De minthogy e folyamodás következtében kiküldendő kir. biztosnak vizsgálata eredményéről adandó tudósítása egyik felvilágosító adat leendő azon körülményekre nézve, mellyek némely megyék választó 's tanácskozó gyűlésein ez utolsó évek alatt történt visszaéléseket, 's kicsapongásokat idézték elő; — mi pedig, — mint a folyó évi július 12kén kelt felirásunkban kijelentettük e szomorú jelenetek jövődörei megállítása tekintetéből a bármely oldalról kihágások kellő megzabolása és megfenyítésére iránt a jelen országgyűlésen czélszerűen intézkedni, 's arra nézve megállapítandó törvényjavaslatunkat Felsegednek felmutatni szándékozván, — e munkálódásunkban a történeteknek kuforrásai közelebbi okaira vonatkozó adatok figyelembe vételét szükségesnek tartjuk: — ez oknál fogva hódoló tisztelettel kérjük Felsegedet, miszerint a fehérmegyeyi esemény megvizsgálására kiküldendő kir. biztos eljárását siettetni, 's jelentését a más megyék folyamodására hasonló történetek nyomozását újabb időben végre vitt, vagy azzal jelenleg foglalatossodó kir. biztosok tudósításaikkal együtt velünk közölni, 's eképen alkotmányos életünkbe beharapódzott e körjelenség orvoslásában igyekezetünket annál is inkább, minthogy Felseged maga a jelen országgyűlésre lebecsült kir. előadásainak 2dik pontjában atyai gondjait e tárgyra is kiterjeszté; — elősegíteni méltóztatassék. Kik egybíránt 'sat.

Izenete a mltgos fő RRnek a t. KK. és RRkhez a turmezei gróf által beadott jelentés tárgyában.

Ő cs. kir. főhge és a mltgos fő RR. a turmezei gr. panaszos jelentése érdemében közölt izenetét a t. KK. és RRnek tanácskozás alá vevén, őszintén kijelentik, hogy ezen ügyet a mostani állásában még azon mód szerint nem látják felterjeszhetőnek, mellyet a t. KK. és RR. izenetekben javallanak. — Mert azonkívül, hogy a t. KK. és RR. felirási javaslatában némely tények és jogok elismerése is rejlik, mellyek nincsenek oly világosságban, miszerint azokra országos felterjesztést alapítani lehetne, még a mi főbb tekintet érdemel, az a dolog természetes rendből kifejlődött hosszas országgyűlési gyakorlat, mielőtt orvosoltatása országgyűlésileg szorgalmaztatik, előbb a fejedelem elibe, ki a törvények megtartása fölött örökös közigazgatási hatalmát gyakorolja, felterjesztendő. Melly bevett szokástól eltérni, és a tárgyakat rendes utjokról elvonni annál kevesebb tanácsos, minthogy így eljárászatának az orsz. gyűlés rendeltetése körén kívül eső számtalan oly ügyekkel, mellyek elintézése a kormányzók rendes tárgyalására tartozik. Ezen okoktól indítva ő cs. k. főhge és a fő RR. a t. KK. és RRket egész bizodalommal felszólítják, hogy a kérdéses folyamodásnak szorgalmazását a maga ujára hagyván, ezen tárgy fölterjesztésétől elállni sziveskedjenek. Végre mi a t. KK. és RR. izenetében érdeklött mozgalmakat illeti, mellyek Horvátország kebelében mutatkoznak, kijelentik a mltgos fő RR., hogy mihelyt ezekről hiteles adatok szerint értesülnek, mindazokra nézve, mellyeket a nemzetiség magas érdeke kíván, a t. KK. és RRket egyesülni kötelezőségeknél ismerendik.

Válasz izenete a mltgos fő RRnek az országgyűlési szabad ujságok tárgyában. Azon okokat, mellyeknél fogva ő cs. kir. főhge és a mltgos fő RR. az országgyűlési hírlapok kérdését,

mint a sajtószabadság lényeges részét és legfelsőbb fokozatát, külön, a sajtó ügyének egész kiterjedésébeni fölvteltele előtt tárgyalni nem kívánták, a legközelebből tartott két országgyűlésen több rendbeli izeneteikben eléggé kifejtették; ezekhez jelenleg is ragaszkodván, mivel ez uttal újabb ellenokokat a t. KK. és RR. nem hoztak fel, ő cs. kir. főhge és a mltgos fő RR. a tárgy további vitálásába annál kevesebb bocsátkoznak, minthogy magok a t. KK. és RR. mult országgyűlés alatt, az 1840ik évi martius 10én tartott ülésből átküldött izenetükben kijelentették, miszerint elveik és nézeteik bővebb kifejtését fentartják azon alkalomra, midőn a sajtó szabadságának elrendezéséről már munkálataba vett törv. cikket közölni fogják. Felszólítják tehát ő cs. k. főhge és a nm. fő RR. a t. KK. és RRket egész bizodalommal, hogy e tárgybani értekezésnek fonalát ott, hol a mult országgyűlés alatt megszakták, felfogni, és az említett izenetben kijelentett állapotásuk nyomán a sajtó ügyét egész kiterjedésében elrendező javaslatokat velük közölni sziveskedjenek.

Pozsonyi hírek.

Pozsony Juliusban. A pozsonyiak szörnyen panaszkodnak a szoba-urak ellen. Könnyen kitalálhatni pedig, kik 's minő hévmerői-természetűek ezen jó szobaurakok. Intra és extra muros nem hallhatni mást, mint hogy az ifjak — noha sokszor vénkomondorok is uracsiak döröszégek harlequin-ruhájában járkák a tánczot — egész éjjeleken át, Morpheus uram botrányára, a szoba-urak — ez tehát kizárja a nemeszobaurakot, és éljen az elméző interpretatio! — szálláson dörbözölnek, ugrádoznak, kurjongatnak. De leginkább sajnálatra méltók azok, kik első vagy második emeletben laknak; mert alulról is felülről is jönnek a zúgó tüztelepek electricus ütései, mik egy elefánt ormányát is megcsiklandoztatnák. 'S én attól tartok, nehogy ezek lelkük üdvét kockáztassák; mert hallottam már némelyiktől mondatni, hogy ha kis dolgokat nagyokkal szabad összehasonlítani, akkor csakugyan rosszabb dolguk lehet a lelküknek purgatoriumban, mint Pluto országában. Ne higgyék azonban uraim, hogy az mind való. mit a pozsonyiak e szállási nyugtalanságokról uton utfélen rebesgetnek. A dolgokban egy kis árnyéka is szerepel; szánakozást akarnak a háziurak gerjeszteni ezáltal is, tehát ez superabundanti; remélvén, hogy ersény-sebeikre annál előbb nyeresednek bankjegyekből készült balzamat. A nemházi-urak pedig reménylik, hogy a kisujkból szoptott nyugtalanságok és zajongásoknak, miket szomszéd szobauraikól tűrni kénytelenek, jajveszékő rajzolata által irgalomra, 's bérleszállításra indítandják a sziklakemény-szívű háztulajdonosokat, 's ezért ők magok kezdenek civódni, hogy, azután lamentatiókat káromhassanak. Ime, én ismerek egy visszavonult életű, magányt és csendet kedvelő fiatal embert, kinek szobáját egy pozsonyi szellér szállásától zárt ajtó választja el. E fiatal ember rendszerint esti kilenc óra után hazajöve 's szobájában fel 's alá járkálván, hazájának mult képeit tünteti lelke elibe, összehasonlítja a jelenkor eseményivel, 's költészi ihlettel látja a nagy-szerű jövődönek áldását. Minap is majd fel 's alá járva, majd megállva, hogy gondolatait betűkbe öntse, egyszerű szerre hallja, mikint káromkodik, mikint szakermétirozik szomszédja, mikint szórja a legundokabb csúfnéveket, mikint ordít haragja dühében. Es miért? Mert a fel 's alá járkálás miatt nem alhatott szegényke, ki, a mint mondá, már huszonöt évig Pozsony városának polgára. Sajnálak atyafi! hogy huszonötévi polgárságod daczára polgárosodni nem tudtál. Hát csak annyiban polgárosultál, hogy német nyereségedet magyarbakancsos szidalmazásokba öltöztetted? Es te et compagne — pedig nagy ám a compagne — juratusi botrányok ellen keltek ki? Ti polgárságtokban büszkélkedtek 's azt sem tudjátok, mellyik fán teremnek a polgári élet gyümölcsei? Hát nem jöhettél volna másnap reggel a fiatal emberhez, mondandó, hogy, miután fel 's alá járása által gyengéd álmodban — noha nagyon kétélem, hogy nyers természetén gyengéd tulajdonok diszelnének, — gátoltatol, legyen oly szives. 'S járkáljon halkabban? A fővárosi hírek írója többször panaszkodott már a pesti hid ellen; hát mit mondjunk a pozsonyi hid filigrán munkájáról? mihelyt a víz árad, annyira megdöbben félelmeben, hogy semmi áron sem akar helyéből mozdulni. Azért három napig nem nyitották ki a hidat. 'S a Bécsből érkező gőzök nem folytathatták utjukat, hanem a hid előtt meg kelle állniok, hol az utasok kiszállván a Pestről érkező gőzöt várták, hogy az azonnal visszaindulandóval tovább mehessenek. Ilendőség ubi es?

Pozsony, jul. 16. Midőn szándokunk van egy eseményt előadni, szükség előbb biztosítunk a közönséget, hogy az valóban megtörtént; mert minden hitelünk mellett is igen természetesnek találjuk, ha az olvasó fejrázva ketkedését jelenti ki, 's hinni késik, hogy az megtörténhetett. Pedig ugy van. Folyó hó 5kén szinkörünkben a közönség méltó indignatiójára Thaliának két mostoha gyermeke a szinfalak között botrányos jelenetet idézett elő. — Hugo Victornak, Birch-Pfeiffernek által megnyomított Notre-Damei toronyórét játszották. 's az ismert darab, 's a hanyag előadás mákonyhíntőleg működtek érkeinkre, midőn meglehet tán a közönség iránti figyelemből, roppant látma hangzott a szinpadról le. Sokan rohantak a szinpadra fel, látni Thalia amphitheatrumában mi történik. 's kik a szerencsében részesültek, oly csuda dolgokat regélnek, hogy valóban sajnálnunk kell e jelenet nem élvezhetését. — Ugyanis a szinkör egyik praesentisv primadonnája Sz. né a rendező nejt K. né asszonyt támadva meg kisedé (?) kacsoival szellemi

felsőbbséget kezdé rajta éreztetni, 's a női gyöngédség! bőszt dühében a segítségre sietett rendezőt földhöz sodorva, 's mellére térdelve, őt fojtogatni kezdé, ki magát és tán életét(?) öve alatt lévő törével mentheté csak meg. 's a művelt nő szelid arczán néhány piros souvenirt hagyott. — Oh asszony, asszony! mily retentő vagy te haragodban. Nevetünk kellene, ha a dolog kissé szomorú nem volna; de csak rajta uraim és asszonyaim! ily jelenetek után követelhetnétek e tőlünk tiszteletet? — több ily jelenet, 's az előítéletek fátyola lefoszlik. Ily dolgokhoz nem kell commentár; csak egy tanácsunk van; ha az érdemes egyének e jelenetet ismételni szándékoznak, tegyék azt bengaliai fény, és röpülő sárkányok kíséretében; hisz ezek is a kóbor komédiás élet czafrangjai; de reméljük, Fekete úr tudni fogja, mivel tartozik társaságának, melly magát azon osztályból emancipálta, és a közönségnek. — Folyó hó 6án először adott a „Londoni koldusok“ dráma Boz után a la Birch-Pfeiffer Charlotte szinpadra dolgozva Dinaux és Lemointól. A közönség 9 órakor átsított utolsót. Szólva a londoni koldusokról lehelten érintetlenül hagynunk a pozsonyi agyvezett „urakat.“ Városunkban egy serege hemzseg az iparlovagoknak. E chevalierek egyike ma lóra kerekedik, hogy benyargolja a világot és bámultassa magát, és tán a dél-czeg 24 éves szürke érezté nemes terhét, mert büszke léptekkel haladt az embercsoport közt, egy gyermeket török-pogányosan elgázolt. Szerencsére a gyermeknek semmi baja, de anyja, 's a nemes lovag jajveszékései tölték be a levegőt. Ennek rövid tanúsága: ki lovagolni nem tud: lóra ne üljön. — Az ifjuság olvasó egyete már áll. — Folyó hó 5án színészeink, jeles hazánkfait Klauzál, Beúthy, és Kubinyi éji zenével tisztelék meg: — tegnap pedig magyar szinköri zenészeink amúgy újmagyarosan meg — szük — tek.

Vidéki vegyes közlések.

Zala ből. Most sem vehetvén rendes levelezőnkől tudósítást; az 54. sz. Sümegvidéki ismerőnk jul. 15ről irt tudósítása után van alkalmunk Zala szelleméről imezt közölni a P. Hirlap april 4ikén a háziadó ügyét megbuktató zalai köznemességet nemcsak nyers tömegnek, hanem durva 's értelemnélküli vad csoportnak híresztelő ki, de mily hamar lett ez értelmes, mihelyt adó mellett nyilatkozott — már most jellemesek, 's 4 lovas hintókon hordoztatnak az előbb pisztolyosnak gunyolt nemestársak a köznemesség capacitálgatására, vagy is inkább annak nyilvánítására, hogy „halljátok nemes atyánkfai a reform. balatonmelléki nemes szájából — nem vernek ezek agyon benneteket, ha adó mellett lesztek!“ — de bezzeg F. Gy. ur nem adósni akaró verbungja is — mintegy 30 kocsi-val a 4 járási szétküldetett július 10én, de ezek csak parasztkocsikon járnak, kelnek, 's háznak — magok mellé többeket keresgélnek — vagyis inkább azt akarják kitanulni: hogy az aláírók nagy számával ellenkezzenek-e vagy sem? Követválasztási gyűlés csak úgy lesz — ha a házi adó ügye győzelmet arathat!

Gömörből. *) Jul. 5kén kir. biztos ő mlga elnökléte alatt tartók Rimaszombatban közgyűlésünket; számos nemesség sereglett a gyűléshelyére, mert mint közelébb tudatok a t. cz. olvasó közönséggel, nagy pénzsumma tétegett össze a nemesség behozatalára, sőt midőn maga a pénz sem volt elég a nemesség meggyőződését változtatni, azok, kik nyers erővel szoktak győzni, elvet áldozának fel, hogy rokon személyt megtartsanak. — Az elv a háziadó megbuktatása volt, meggyilkolák önszü-löttüket azok, kik azt oly anyai érzéssel pártolák, és meggyilkolák ugy, hogy szülöttük felett még csak halotti beszédet sem tartottak. — Igen, a személy érdeke kívánta azt; a nemesség elámitására pedig csak ezen mód maradt fen. — Így volt minden kiszámítva, minden megkiszértve, mi a győzelem előkészületéhez megkivántatott. — Az adó-megbuktatás ürügye alatt behozá e párt a közrendű nemességet, ily ürügy alatt eteté 's itáta pénzen vásárolt embereit, 's hogy annál inkább elretentse az ellenvéleményű, 's önkedvűl már nem gyalog, de nagyobb részben szekereken bejött nemességet, királyi biztos ő méltóságát, a katonai erő használására bírták, 's embereiknek szállást rendeltek, midőn a magoktól bejött emberekről senki nem gondoskodott, 's ezek csak a város köztemető helyén telepedének meg; többen a magokban helyongókat illetlen szavakkal támadák meg, az elkeserítés csak azért, hogy azokat fölingerelhessék, 's ez uton veszélynek tegyék ki. Ezek pénzrel kísérték meg őket, az ily módon is ingerlendők. — A gyűlést megelőzte napon egyes felkiáltásokon kívül semmi zavar, semmi kiörés nem vala tapasztalható vagy hallható, noha a város lakosai elrémülve néztek a törtéendő szerencsétlenség elibe. — A gyűlés napján jókor reggel a magától bejött nemesség megszállá a megyeház, és a vele majdnem átellenben eső vendégfogadó terét, mellyben a gyűlés kir. biztos ő mlga által tartandó vala. — Csen-

*) A tisztelt közlő ur első tudósítását nem vettük, 's midőn ezen első közleményét lapunkba iktatjuk, a további levelezésre is bizodalmasan fölkérjük. Szerk.

desen viselő e nemesség magát, az öt adó-élvállalás igazsága felől meggyőzni törekvő kardosokkal, igen elmésen, sokszor velősen beszélgetett; ingerült épen nem volt, és kir. biztos ő mtga abbéli felszólítására, mikép, mindenkit kihallgatand, ámde meg kívánja, hogy kiki botját a megyei végezés, és körlevelek tartalma szerint letegye; ez kijelenté, hogy a botokat szivesen leteszi. E kijelentés folytában azokat le is rakta, vagy tördelni kezdte, midőn a boron behozott nemesség a piacz más részén muzsikaszó és bor mellett tánczolt, vígadott 's mulatott. Szerencsétlenségét okozák e napnak a kardos rész némely egyedei, felhíván kijelent követeket a köztök megjelenésre és a megyeház elibe menetelre. A két ellenvéleményű párt mindjárt ingerült lőn, mit nevelt egyrésztől az, hogy a kardos részen levők a megyeház térét elfoglalni, a szabadság részen levők közül pedig néhány fiatal a zászlókat letépni indultak, a kardos rész fölemelt botokkal 's kivont kardokkal támadván meg az eleve lefegyverzett nemességet; ez hátra nyomult 's az orőnek engedett. — A közbejött, de nyomon lecsendesült kis zavarra, kiadá ő mtga kir. biztos ur a rendelést a katonaságnak, melly mint egy 28 percz alatt a legnagyobb sietséggel a piacz terén felállított; lecsendesült még a katonaság kiállítása előtt a kis zaj, és leginkább a békés polgárok jöttek bámulni a felállított katonaságot, midőn a megye tereméből történt intésre a katonaság sebes vágatva előnyomulván a bámuló sokaság közül többeket leginkább békés polgárokat, 's lakosnékat öszvegázolt lovaival. — A megsebesültek számát nem tudhatni, még mostanig senki sem halt meg. A borzasztó eset után a nemesség egy nevezetes része elhagyá a gyűlés helyét, kir. biztos ő mtga pedig megnyitá a gyűlést, mellyben beköszönő beszéde, 's az engedelmességi parancs felolvasása után előterjesztvén, mikép a megye rendes állásából az által, hogy az aprilisi követválasztási gyűlésen első alispán ur által tett abéli törv. kijelentésnél, miszerint a követekre szavazatot szedetni rendelt, a szavazat megtagadása által elég nem tételt, ki lévén emelve, legelsőbb is szükséges a dolgot itt felvenni, és a szavazatokat most beszédni. — Nyomon kinevezé ő mtga a szavazatszedő biztosságokat, és mielőtt ezen biztosságok kötelességükben eljárának, felszólítá ő mtga a KK. és RRket arra is, hogy mennyiben a beszedett nyilatkozatokból az tűnnék ki, hogy a nemességet a háziadó kérdése hozta ingerült állapotba, előlegesen nyilatkoznának e tekintetben. E felszólításra a KK. és RRk, különösen azok, kik a martiusi gyűlésen a háziadónak a nemesség általi viselését erősen szorgolták, az életkérdést, az adó kérdésének, vagy helyesebben az országgyűlési utasítás készítésével megbízott választmány adórnól szóló pontjának letételével, 's annak az utasításból kihagyásával nagyilekűen eldöntvén. Majd a szavazatok szedetnek be, 's a többség követül Nagy Károly főjegyző és Ragályi Miksa tbiró urakra mondatott ki, kik is feleskedtek. — Személy-érdeknek áldoztatott fel ezek szerint a legszentebb ügy, 's úgy áldoztatott fel, hogy még csak ellenszö sem emelkedék. — Vajha ez áldozatnál legalább a kiengesztelődés édes gyümölcseit élvezhetnők, de fájdalom a békétlenség magvai sok időre elhintetvék az által megyénkben, mit szomorúan tanúsít az, hogy a hazamező köznemesség már az uton is öszveverekedett. Más napon gyűlésünket alispáni elnöklet alatt tovább folytatva meghagyták tisztviselőinknek, hogy a tegnapi tény felett majdan intézkedendők, a megsebesültek számáról, 's egészségi állapotokról tudósításukat közelebb tegyék meg. Országgyűlési indítványokat magokban foglaló 's általunk az állandó választmányhoz utasított levelezéseken, 's némely felsőbb rendeleteken kívül egyéb érdekes tárgy jelen gyűlésünkön sen nem forgott, kivéve, hogy két tisztviselőnk Hámos Antal vszbiró és Somoskőy Antal alügyész urak hivatalukból kilépven, midőn azok betöltését a többség erősen vitatta, elnökünk azon kijelentése miatt, hogy újabb korteskedésre oly hamar alkalmat ne nyujtsunk, a legigaszságosb kívánattól is elállva, a megürült hivatalok betöltése további időre halasztatott. Jövő évnegyedes közgyűlésünk határnapját szeptember 11 kére Rszombatba határoztuk.

Zágrából, július 11-dikén. Tegnap tartott közgyűlésünk nevezetes volt! Olvastatott mindenekelőtt az ország követeinek jelentése azokról, mik velők az országgyűlésen legközelebb történtek. A jelentés latin nyelven lévén fogalmazva, mindenekelőtt egy köznemes szóval fel (mert volt mintegy 50—60 kortes is) horvát nyelven kérvén: hogy a mennyiben ő latinul nem értene, neki a jelentés tartalma horvátotzatnék meg. Mi az egyik alispán ur által megtörténvén, következtek a horvát nyelven tartott szónoklatok, mellyekben végehossza nem volt a magyarok ellen kemény, gúnyos és gyanúsító kifakadásoknak. Különösen nagy örömmel fogadtatt bizo-

nyos költérnek beszéde, ki azt iparkodván erőnek erejével bebizonyítani, hogy a magyarok ezredve ugyan, hogy kijöttek Ásiából: de itteni lakásuk hosszú ideje alatt, az őket környező civilisatio szende szellemét még sem tudák sajátukká tenni, hanem megtartották hódítási hajlamukat mind mainapig, 's most, miután egyéb hódításokat tenni nem tudnak, a velők 's közöttök lakó népek nemzetiségét akarják erőszakkal elnyomni. Állítása bebizonyítására, igen „ad rem“, idézte Kisfaludy Sándor ime szavait:

„Adja isten, hogy a magyart
A fél világ urálja!“-sat.

A tanácskozásnak, mellyben a horvátmagyar párt részéről egy sem vön részt, eredménye lőn: „követ uraknak meghagyták, az országgyűlésen a latinul szólhatást még egyszer megkísérteni, 's ha ismét gátoltatnának, a báni conferentiától azt sérelem gyanánt ő felségének felterjeszteni, 's orvoslásig a gyűlésekben részt nem venni.“

— Én nem akarom itt részletesen fejtegetni: alapos-e vagy sem, és törvényen épülő határozat-e az, hogy a horvátországi követek a latinul szólásban akadályoztatnak? Én részemről, megengedném nekik az így szólhatást annál is inkább: mert a KK és RR azt nem értenék, 's a horvát követek is hamar kifogyandnának a beszédből. — Az adott utasításra pedig szabad legyen megjegyezni: mint adhat Zágráb vármegye érvényesen potlót utasítást Horvátországi követeknek, kik anyautasításukat a Dalmát-, Tót- és Horvátországok közgyűlésén kapták? N.

Fehérből. Székesfehérvár, jul. 17. Szokott évnegyedes közgyűlésünk mai napon vette kezdetét. A mitől minden rendszerető félt, bekövetkezett. Gyűlésünk zajos, indulatos volt. — Követeink jelentései, köztük az ismeretes fehérmegyei kéremény és Zichy Ödön grófnak arra adott felelete olvastatván, a felizgatott kedélyek véstjölő zúgásokban törének ki. — Legelőbb szót emelt Sz. J. k. t. 's elmondá, mikép e kéremény legszemtelenebb hűtlenséggel van előadva, 's némely férfainknak, abbani megnevezetetésük becsületükre válik; e petíció nem egyéb, mint gúnyirat, mellyet nem becsületérzés, hanem a bosszúnak alacsony lelkelete hozott létre. Elmondá, mikép ő, kezénél lévő több okirat, de számtalan tanúk által is bebizonyítani képes azt, hogy a kéreményi aláírás fortélylyal, alattomos eszközök, majálisok által, 's erőszakkal történt. — Itt a fencicsért haladási vezér e szóval szakasztja félben a szónok előadását: „hazugság!“ — Erre zaj, iszonyú láрма támad, 's actio! hangzik; — ismétli szavát. Láрма, és actio! — Némely urak, 's köznemesek szemökbe mondják a haladás kolompósainak, hogy mit az első szónok mondott, igaz, mert az egyik táblalibró szemközt találta H. — Vt, midőn muzsikaszóval vezette a tánczoló nemeseiket; a köznemesek pedig elmondák, hogy őket is megvették volna, ha rá állanak. Ekkor feláll F. J. és az első szónokot, ha ugymond az is actiót nem kap, vagy szavait vissza nem veszi, szemtelennek, rágalmozónak nyilatkoztatja. — A zaj nöten nő. — Szózatok emelkednek, részint mind a hármat, részint csak a két utolsót büntetni kívánók. — Ü. J. sértés-egyenlőséget a három között nem lát. Az első nem felelt senkinek, személyesen nem említett senkit, hanem itéletet mondott egy iromány felett. Mikor a tény maga szennyes, nem lehet annak tiszta nevet adni. 'S midőn illy koholmányal állnak elő, akkor az első szónok adjectivuma áll. 'S most kérdi: áll-e a folyamodás? Nem. — Ezen iromány vagy hamis, vagy elferdített tényeket foglal magában, többek közt megyénk főkörmányzója, ezen tisztas agg, erőszakosnak mondatik egy fractio által, holott ugyanezen fractio a mult gyűlésen ugyanezen főkörmányzót egészen ártatlannak ismeré el. A szólnak írott adatai vannak, azt mutatják, hogy számos aláirt nemes a kéreményről nem tudván semmit, azt alá nem írta, vagy ha aláírta is, más alá vélte azt írni, nem illy kéremény alá. Illy helyzetben, midőn a sértési intentio megvan, midőn egy tiszteleltre méltó főispán ellen olyasmi mondatik, mellynél nagyobbat mondani nem lehet, ezt szemtelen hazugságnak mondani csak consecariuma az előzménynek, a ténynek. Ő ha bár kívánta volna is, hogy a szónok más szavakkal élt volna, de ez nem menthető a mondatnak valóság, vagy legalább valószínűsége miatt. Egészen ellenkezőleg áll a dolog a másik két egyénnel, egyenesen személyt támadnak meg, 's a második különösen alkura lép a sértésre nézve, — ezeknél fogva e kettőt actióra érdemesnek tartja. — Az első szónok szavait vissza nem veszi, a folyamodás tartalmát ismét szemtelen hűtlenséggel, 's alacsony szándékkal vádolja. — Ő az első sértő felletti diadalt nem tartja diadalnak, 's ezt töle sértésnek nem veszi, a másikon pedig szívéből sajnálkozik, 's illy sajnálatra méltótlul magát sértve lenni nem érzi. — Egy főbiró: az első szónok igazolására tudna hiteles adatokat felmutatni. Gr. C. J. a flui szív nemes érzékenységével,

's a keserőség fájdalmas kénytelenségével alacsony rágalomnak, szemtelen hazugságnak mondja azon állítást, hogy a főispán parancsára szuronyoztattak ki a nemesek. — Erre a kis vezér actiót! kiált, 's a vezérlett sereg dühösen viszhangozza. — S. L. a haladási vezér elmondja, hogy neki elve az, ha nem adnak törvényes elégtételt, maga vesz magának (Helyes, bravo). Kitér az emberi kebel legszentebb kötelessége ellen, mi szerint a flu áll fel atyja mellett, ezt ő hallatlannak tartja, — 10 állítót többnek tart 12 millió tagadónál (Szép, szép!). Az ő ezéjja a petícióval el van érve (Elhiszszük). Egy másik liberalis ur H. V. az ellene elmondott fentebbi nyilatkozásra nézve, mestere modorát követve, a második sértő szavait elpetyegi. Ez ellen ismét actio kéretik. — Egy másik nagy declamatiókat tart a vérfoltok, és szuronyozások felett; melly gyakran ismételt vádat elhárítólag a vérnek honnan történt eredte egy szónok által elmondatik. — A mi a szuronyozást illeti, mind e napig egyetlen egy sem szólt fel a szuronyozottak közül, és a kiküldött főorvos tanúsítja, hogy az ijedség jelein kívül igen kevés sértések történtek, szurónak pedig nyomára sem akadhatni. 'sat. — Elmondá végre: hogy a hazafi mellett a fiúnak 's apának is lévén helye, e szép felszólalását a nemes grófnak teljes lelkéből méltányolja. — Z. Ö. gr. bankrablást fog megmutatni M. L. és J. ellen. Az ellenzék részéről hangzik: actio! Ágróf folytatja: kezéhez szolgáltatott hiteles tanubizonyosságokat fog felmutatni. Most pedig időkimelés tekintetéből az actio díját megváltja. — Illy cifra, illy kebelrázó jelenetek után a játék végéhez közeledett, 's elnökünk M. L. — F. J. — H. V. megactióztatására delutáni 1/2 5 órakor kimondá a többséget, 's ezt követett némely újabb viták után a kárpit lefordult. A második felvonás holnap fog adatni.

Varasdól. E megye jul. hó 10 's 11-kén tartá rendkívüli közgyűlését. Már az országgyűlési hírekből tudva van, miszerint Horvátország követei tartománygyűlési utasításuknál fogva az országgyűlésen latinul és nem magyarul szólni köteleztetvék; az országgyűlési RR tábláján pedig a legközelebb hozott, és megállapított határozat következtében egyedül magyar nemzeti nyelven szólhatnának, a követek; miért is az említett utasítás célszerű módosítása végett a báni conferenciából is Varasd, Zágráb és Körösmegyék közgyűléstartásra szólítottatván fel, az Varasdmegye részéről a fenirt napokban tartatott meg, de miután e megye Rendei a gyűlés tartásáról csak kör-, és nem meghívó levelek által tudósítottak, arra az amugy is kevés magyar szelleműek, azaz a magyar nyelv barátai közül, távolabb-lakásuk miatt csak igen kevesen jelenhettek meg; — ámde annyival számokban valának jelen a magyar-nyelv ellenségei, — a néhai ilirpártiak; ezekkel mint egy 20 pap és 40nél több köznemes, — mint a diplomaticai magyar nyelv ellen egyakarattal 's lélekkel küzdő bajnokok. Már a gyűlés megnyitásakor eleve láták a magyar-szelleműek 's majd sajnosan tapasztalák is eljövte magokat abbéli hő-kívánattól: vajha az országgyűl. követeknek ne volna magyarul szólni tiltó utasításuk, — 's vajha ezen utasítás czélszerűen megváltoztathatnék, 's a követek magyarul szólhatnának ott, hol így szólniok kelle, 's noha látták, hogy kisebbségben maradandnak, mégis kinyilatkoztatták: hogy ámbár rég ohajtják és most is kívánnák, miszerint ezen Horvátország nevet viselő 3 megye is szintugy, mint az anyaország egyéb megyei saját követeik által, saját megyei utasításokkal képviseltethetnének az országgyűlésen, mindazáltal, miután fenírt utasítás közvetlenül nem a megye, hanem a tartománygyűlés által adatott: annál fogva az utasítás egyedül ott, hol készült, t. i. az összes nemesség által másíthatatik meg, e tárgy pedig, t. i. az alaputásítás megmásítása nem a megye köréhez tartozik, tartománygyűlésre utasíttassék, 's ennek tartása komolyan sürgetessék. Ellenben a fenjegyzett számban sokkal erősebb magyarnyelv-ellenes rész, bárha ebből a köznemesek és papok levonatnának is, mégis mindig tulnyomó súlyával legott ellenkezőt vívott ki, és határozatba ment: ő cs. kir. főhűségének az ország nádorának felírni: miszerint Horvátország követeit utasításukban pártolni, 's őket a latin-nyelvel élésbe visszahelyezni méltóztatnék *); továbbá pedig a báni exelljához oly értelmű folyamodás intéztetett: miszerint a legközelebb tartandó báni conferenciából ő Felsőleghez feliratnék a végett: hogy Horvátországot municipalis jogában **, a latin nyelv további élvezésében ezután is meghagyni, és az

* Illy kifejezéssel: „Deputatos R. Croatiae, per Status et Ordines diaetales, vi, et potentia mediante in usu linguae latinae turbatos, in pristinum jus constitutionale reponendos, potenti sua intermedatione efficere benigne dignaretur.“

** Mintha bizony ezek ellen czélszerűbb törvények nem hozhatnának országgyűlésileg!

előtök idegen magyar nyelvnek ***) Horvátországba behozatalát ellenzeni méltóztatnék ****). Ebből milly elvek és irányok tűnnek ki, — senki előtt rejtély nem lehet. — Végre még ő Felségéhez is alázatos felírás tétetni határozatott: miszerint Jozipovics Antal grófot, mint ki (a horvátors. követi jelentés szerint) több főhivatalnokot u: m. a zágrábi püspököt és ns Zágrábmegeye főispánját, az országgyűlési Rendekhez benyújtott panaszos folyamodásában, gunnyal illetett legyen, megdorgálni 's fenyíteni méltóztatassék *). — E gyűlésünk rövid vázlatából is megemlíthetendő a t. olvasó közönség, hogy e megyének előbbi magyar szelleme nagyot változott, és sajnosan tapasztalhatni: hogy a magyar nyelvet elfogadók itt igen gyöngék, de száma annyival erősebbek a latinhoz ragaszkodók 's így a nemzeti és diplomatikai magyarnyelvet ellenzők. 'S már itt is egy idő óta napirenden van a magyaros és nem-magyaros szellemük közötti, naponkint növekedő surlódás; az egység helyreállítására más alkalmasint nem használható, mint jelenleg az országgyűlési Rendek által a magyarnyelv feletti törvényjavaslatnak, az országgyűlési test általi elfogadása, és ő Felsége általi kegyelmes helybenhagyása. — Ezen reményt itt többen táplálják süjtött keblökben. Adja isten teljesedjék.

Nyilatkozat.

A Világ f. évi 48dik számában „Zala és az adó” czim alatt közölt „zalai adózás-tanokra,” azon megjegyzést olvasám, hogy a nemesi rend által fizetendő adónak külön kezelteése nyomorú expediens legyen. — A politia sanyarú mezején a jóért és rosszért, melyet eszközlünk, egyiránt felelősek vagyunk, 's azért engedje meg a t. szerkesztőség, hogy ezen nyomorúnak itélt expediens, mint saját elvem 's meggyőződése mellett, minden más kedvetlen visszatorlás nélkül, egyedül a tárgyhöz komolyan szólás által válaszolhassak.

Két okom van: miért kívánám a beligazgatási, szükségekre a nemesi rendet a nememesekétől külön nemesi pénztárba adóztatni; mert vannak terhek, melyek a nemesi rendre jogszerűleg, (ilyenek p. o. katonai lakokra 's ezek butorozására szolgáló költségek, a katonai adónak a k. hadipénztárba szállításakor a tisztviselők 's örök napdíjai, és vitelberek, a tartományi biztosok rendes fizetései, katonaelemezési, átkelési, és szállásolási költségek veszteségei, melyektől még az adózókat is fölzsabadíthatni kívánám) mint meg annyi rovatai a mostani háziadónak, át nem ruházhatók; ellenben vannak terhek, melyeket a nememesekre vetni szinte jogtalanok tartok, p. o. országgyűlési költségeket, szállásokat, árva-szolgabírák nem systematisált fizetéseit, melyek jelenleg beligazgatási gondoskodásból Zalában a nemesi rendnek külön kezelés alatti insurrectionalis pénzeiből fizetettek, viz- és száraz-uti közlekedések könnyítésére szolgáló rendkívüli költségeket a do-log mai állásban sem róhatni a nemtelenekre. — Mondják Laibachban egy 4 lóerejű gőzös van, mely 27,000 pengő forintba került, de az ottani Lublán kis folyón nem használhatóván 10,000 forintért megvásárolható. Ha Zalának nemesi pénztára volna, e kis gőzöst próbá-kezdettől megvennők, Balatonunkba vinnők, 's általa Kanizsa sáros kereskedővárosunkat balatonparti szikláinkból ki rakatnók, vagy időközben a flumei 's triesti kikötőkbe Pestre 's viszont innét oda Hidvégtől Keneséig 12 mérföldnyi távolságra portékákat, utasokat, szállítanánk naponkint, vagy Fűredre vendégeket 's így több illyféle vízi közlekedési jótékony vállalatokat, máshol másféleket, gyakorlatilag létesíthetőket indítványoznánk; vajjon nyomorú expediens lenne-e, ha a zalai nemesség önérdékeért, mellyel közvetve általános is használna, kész volna illy indítványt elfogadni, 's ilyenek végett a nememesekétől külön kezelendő nemesi pénztárt alakítani, és saját rendelkezése alatt tartani? — Második okom: hogy alkotmány-fentartás mellett 's által kívánok haladást 's jótékonyt hazámnak, és pedig a gyakorlatilag valósi-ható élet mezején; e szempontból kiindulva a csupa theo-

*) A magyar szent korona alatti bármely ajku nép előtt a magyar-nyelv, mint diplomatikai, idegen nem lehet.
 *) Az illető folyamodásban ezen kitétel is foglaltatik: „Si enim uni corporis legislativi parti extra orbitam positivum Regni legum divaganti, jura nostra in quaestionem vocare, aut plane linguam municipale (i. e. latinam) velut omne fundamentum nationalis nostrae libertatis, et existentiae constituentem violentiam adimere, atque extraneam ignotam nobis obtrudere, legesque hac in parte praedictas, sed et vel exinde vim cupiis innoxias, alioquin in praxi impossibiles, et vel exinde obligativam habere nequeunt condere, taliterque civilisatam nationem nostram ad primordiale illum barbarum, et incultum naturae statum reducere liceat, quid naturalis? quam quod civem odio et insidiis persequendi, ipsis Regnis inter se infestis animis dissidendi, omnique inter socia Regna sub una corona a saeculis jam juncta communi, et harmonia in perpetuum cessare debente, amplissima praeretur occasio.”
 *) Kinek az országgyűlés folyamáról némi kis fogalma van, az bizonyosan tudni fogja, hogy az országos ülésekben néhan elkövetett sértések, ha t. i. alaposok, rögtön a királyi Fiscus által megfenyítettnek szoktak.

riai elvnek — minden előre nem látható következményei megbirálhatása nélkül — elfogadásátul félek, félek az assimilatio és egalitas tervezésitől, mellyek az adó kivetele után a többi ismeretes egymásutánál a magyar hon-tele épen a magyar fajra nézve válhatnának veszélyesek; így okoskodván: ha a nemesség háziadót birtokarány-ké; így okoskodván: ha a nemesség háziadót birtokarány-lag a nememesekkel, a beligazgatási szükségekre szolgálót elvállal, nem egyedül adómentességi jogát veszlette el, hanem az annyszor hallott összeolvadás és egalitási elvek egymásutánjával elvesztendő egyéb kiváltságait is; mert, hogy a nememesek előtt gunnyá ne váljék, a házi pénztár egyrészenek elvállalásával következni kell, hogy a nemesi RR. a közös adóról a népek kizárásával, ne csak maga határozzon, neki is representatiót kell adni; ennek másik egymásutánja, hogy a katonai-állításkor a nemesi rend is a nememesekkel együtt sorsot húzzon, 'sat. szóval végre hajtassék, mirül Montesquieu mondja: „le plus petit changement dans une constitution entraîne la ruine de tous les autres principes.” És így a magyar alkotmányos aristocrazia csakugyan átalakítva kiváltságaitól megfosztatnék; de ezek után a fő kérdés: a honlakosok minden néposztálytól várt érdek-egyesítés és összeolvadás megnyeretévk-e? Én azt hiszem, hogy, ha magyarhonnak lakosai mind magyarok volnának 's nem ezek a kisebb szám, akkor is ovakodva kellene ezen theoriai elveknek, kétséges jobb jövődjök miatt, megtestesítéséhez nyulni, mert a népek tömege nem olyan, mint azt ideák festik, hanem telve az emberiség minden szenvedelmivel csak olyanok, mint Isten teremté, 's e miatt hogy a társas élet boldogságában minél többen részesülhessenek, jótékony kormányzati rendszerre igen is van szükségök, de az érdek-egyesülés, viszonyos békekés-üszvetartás csak úgy lesznek elérhető, ha a törvényhozásban a nemzet itéltő tehetése bölcseséggel, a nép pedig, mint kormányzati rendszerek megítéléséhez alkalmatlan 's ettől mentes anyagi önjelétére lesznek munkások, gyakorlatilag a temat fölve mi lesz Magyarországból, mellynek annyi külön nemzedékü 's fajú lakosai vannak? kik között a magyar a kisebb szám! adjunk népképviselést, népuralkodási rendszert. — Mi marad a magyar alkotvány jótékonyaságából, institútióiból, részőkre annyira kedvező, hogy azt jobban szeressék az idegen ajkuak is, mint magok nyelvét, nemzetiségét? a lehető legjobb esetben nem marad egyéb, mint a katonákban, 's adóban a subsidium-megadás vagy megtagadhatóság joga. De ha egyszer érdemet 's ipart jutalmazható magyar alkotványt jobb szárnyan gr. Szechenyikint mutatni nem tudunk, a tarka vegyületü nép 's nemzedékek előtt elveszett ez érdek, melly a magyarhoz alkotvány jótékonyaságát hűséggel csatlakozott, nincs-e okunk elővigyázattal élni, hogy az ilir nyelvvel nemzetiségben is közpotosulni indult törekvések, mellyek a magyarnak Pannonia térségéből olly kizsírító határt mutogattak, de (hála az alkotványunkból mérhetett józanabb okulásoknak) megszüntek, újabb ürügyöt a magyar ellen ne találhassanak.

Ezeket előre bocsátván, ohajtom, hogy a nemesi rend önérdéke tekintetéből erősödjék, engedve a kor kívánatának, fogadjon el minden beligazgatási szükségekre szolgáló költségeket, — kivéren azokat 's ollyféleket, melyeket fentebb előszámláltam, 's a nemesi rendre átruházni nem akarok; fogadjon el országgyűlésről országgyűlésre megállapítandó állandó rovatokra, 's mennyiségben még több hasznos és jótékony célokra szolgálható költségeket mint az eddigi háziadó tárából kiadathattak, kivált ha illyek általános hasznót is hajtanak, de mindezekről csak maga rendelkezék.

Nem első vagyok, ki a háziadónak a nemesi rend által ekkép alkotvány-veszélyeztetés nélküli elfogadását jónak ismerem; megírta ezt gr. Sztáray Albert világosan, 's kitünő hangulattal *) 's miután meggyőződése az, hogy alkotvány-fentartás mellett 's által javítani 's haladni idő és önérdékünk szükségéint, egyesüljünk kivini, hogy az iparüző néposztálynak saját körében nyilvánosság gondjai nélkül módot nyujtsunk ipar 's szorgalom által gyarapodhatni, a lehető legkedvezőbb jólétet szerezhetni, érdemet és ipart jutalmazhatni, tartasuk fen a magyart 's ennek alkotványát.

Erősödjünk az által is, hogy törvényszabta kötelelenség teljesítésében, a nemesi rend hátra ne maradjon, hogy tespedés vadjátul menekedhessék; ujtsuk meg az 1808 évi 3ik törv.czikket, terjeszszük azt odáig, hogy a nemesi rend béke idején is a törvényhatóságokban belső csend és bátorság fenntartására kívánató fegyveres szolgálatokat, u. m. börtönök őrsését, Sobrik üldözését, felváltva egymást, teljesítsen.

Nevezze bár ki ezen nézetimet 's okoskodásimat nyomorúnak, kis ajtócskának, nem erőteltek senkit elfo-

*) Lásd Szabadok G. Világ 3ik számát 1842.

adásukra; tisztelem mindenkinek hazafüi szándékát. Ha valaki jobbrul győz meg, kész vagyok vele kezét fogni; de gunyolodások, rágalom, miket csak megvetek, vak hódolásra birni nem fognak, sem attól visszatartoztatni, hogy érzé- simet szabadon kimondjam. Tacitusból tanulám — „quod rara sit felicitas in senectute ubi sentire quae velis, et quae sentias dicere liceat.” — Lesencze-Tomajon, 1843 június 28d. Hertelendy Károly.

Tűzvész. Miskolc városáról (Borsodban) ezen minden hazapolgárt lesújtó hír szárnnyal, hogy e népes magyar város legnagyobb része (több mint 1200 ház) Szerdán jul. 19kén a lángok martalékja lön. A tűz az ugynevezett pályinkapiaczon ütött ki; az elégett épületek közé tartoznak a reform. uj temploma, a lutheranus templom, a minoritaszerzet zárdája templomostul, színház, megyeháza. Mielőtt e szerencsétlenségről kel- löleg értesülhetnénk, tartózkodunk mindazok elősorolá- sátul, mellyek a hír szárnnyain tán nagyitva keringnek. A szörnyü csapást — ha igaz — elég korán fogja meghozni a legközelebb jövendő. Adja isten, máskép legyen!

Külföldi hírek.

Spanyolország. A saragossai katonaságnak az ország hadseregéhez bocsátott iratában többi közt követ- kezőt olvashatni: „Saragossa, valamint mindig a nemzeti függetlenséget, alkotványt és trónt gyamolította, ugy most sem fogja a hon boldogságát kockáztatni egy kérdés miatt, mellyet személyesnek mondanak. Nem, itt nem személyekről van szó, itt nemcsak az a kérdés, hogy megtudjuk, vajjon a victoriái hg még mindig ország- ló marad-e ez vagy ama tanácsosokkal; itt elvekről van szó, élet-vagy halálról szabadságunkért; arról van szó, vissza- lépünk-e, 's néhány olly ember uralmát ismérjük-e el, kiknek eszméjük nem századunkba való többé, vagy nem? A nemzeti fölvirágzás 's jólét titkos elleneinek ármány- kodásai megtörtének Saragossa falain, és ha — mint nem reméljük — a cselszövény, hűtlenség és erőszak előtt egész Spanyolország meghajolna is, Saragossa és polgárkato- nasága a szabadság zászlóját föntartani, a jó spanyolo- kat maga körül egyesíteni, 's mindannak, mi nekik drága, védelmezésében meghalni tudna.”

Barcelonaiban a fölvérendelet 's Serrano nyilatko- zata minden utcán fölragaszták. Az ideiglenes kormány Lasanca mérnök tábornagot nevezé a cataloniai hadsereg fejevé. A barcelonai és valenciai junta megegyeztek a Lopez-miniszteriumot Valenciában egyesíteni 's középponti juntát alakítani. Concha tábornok Alicanteba utazott, itt és Cartagenában a főparancsolást átvendő.

Narvaez, mielőtt Velenciaiában szülő- földére lépett, Pezuela dandárnokot egy nyilatkozattal küldé a főjuntához, melly tizenkét számúzból visszatért katonaisztól volt aláírva. „Mellünk, mondatik ebben, sebhelyekkel fűdözve, hét évig szolgált bástyaul honunk szabadságának 's pajzsul árva királyinknak. Számúze bennünket egy férfiú gyűlölsége 's egy párt bárgyu ön- zése. E pillanatban, midőn egész Spanyolország fölkel egy loyális miniszterium mellett, melly bocsánatot és fe- ledést hirdetett, avagy hüvelyében hagyhatnók-e kardunkat? Nem itt vannak kardjaink, itt van életünk. Valen- cia nem fog elesni, míg bennünk a lehetlet tart. Nagyra- vágyás nélkül ajánljuk nektek szolgálatunkat. Mi készen va- gyunk a közkatónák sorába lépni 's engedelmeskedni. Don Juan de Pezuelát megbíztuk, hogy szándokunk föl- lött fölvilágositást adjon a főjuntának.”

Serrano tábornok hasonlag egy nyilatkozást bocsá- tott közre, mellyben mondja, mikép neki Espartero ezerszer esküde, hogy az alkotványhoz hű leend. Egy- szer megjelenik a Lopez miniszterium biztosítandó a za- badság győzelmét. De e miniszterium szakadatlan civó- dás közt a victoriái hggel, csak tíz napig tartott. Csupán egy két gonoszlelkü ember vala eltávolítandó, de a kor- mányzó olly hévvel partolá ezeket, mintha állásuktól függött volna Spanyolország jövődjé. „A victoriái hgnek ne- mes példák voltak előtte; nemcsak hazájában, hanem azonkívül is. Napoleon, hogy franciaia vérral ne itassa hazáját, többre becsülte egy távol sziklára száműzeté- sét; Ak Károly, nehogy végveszélybe döntse Franciaor- szágot, elhagyta királyi székét, és nem nagy ideje még, hogy egy főméltóságú hgnő, jobbágyait a polgárháborútól megkímélendő, kivándorolt Spanyolországból. Mi nagy különbség e személyek 's a victoriái hg közt.

A miniszteri lapokban Joinville hg. és nője Brestbe érkezésükre adott tudósítás most hivatalosan megezőfol- tatik. A helyett hogy ezen magas személyek megjöttek volna, csak majus elején költ leveleik érkeztek meg Rió- bul, honnan ő főnségök csak azon hónap közepe táján szándékoztak elindulni, ugy hogy július közepe előtt nem is vártanak Franciaországba.

Legújabb Párisba jul. 13-án érkezett telegraphi tudósítás szerint Narvaez tábornok, Espartero lovasságától 800 remont-lovat elfogván, utját már nem Saragossa felé intézi, hanem sebes hadmenetben indul Madridnak.

Nagybritannia. John O'Connell a „szabadító” fia, mint repeal-térítő, Edinburgba érkezett, hol június végén a Waterloo-Roomban repealgyűlést tartott, melyet szép számmal látogattak. Mint gondolhatni, a gyűlés jobbára irlandiból állott.

Angolországban a vallási forrongás mindinkább terjed; s úgy látszik, hogy Pusey tudvalevő egyházi beszédétől új lökést kapott. Pusey ezen beszéde igen kapós, a szokottnál sok czerrel több példány kelt abból el, és még minden órán tudakozódnak utána, kivált mióta az eredeti kiadás mohón elkapkodostatott. Minden körben ezen szónoklatról beszélnek, s egy az értelem, hogy az Roma felé és a hierarchiára mutat. Ha a püspökök a dogma azonnal belenem avatkoznak, úgy a világiak egy más közt meghasonlanak. De a püspökök, elegendő eszközök hiányában, sem egyenkint sem egyetemesen nem munkálhatnak, és a hatalombírók most jobban félnek mint valaha azzal látni el őket, melyet épen úgy lehetne használni az egyház megnyugtatására és megújítására, mint annak fölzarására és eltorzítására vele visszaélni.

A fővárosi körökben fogadások történnek, miszerint Peel az év végével nem ülend többé az álladalom kormányán. És e vélemény mindinkább erősül s a Times cikkét, mely a tory miniszteriumnak a baklövés és elhanyaglási bűnök egész halmazát tartja elibe, s a whigek alkotvány melletti erőhatályosságát megismerőleg kiemeli, jelentékeny időjósátnak nézik. Azonban a politikai gyanítások, whig- és egyesült miniszterium közt igazodnak. Ha a tory-kormány csakugyan megbukik, ismét Irland okozta megbukását. Ez okból egy whig lap Irlandot a toryk botránykövének nevezi. Irland állapotja már épen olyan, hogy nemsokára elhatározó rendszá-bályhoz kellend nyulni. Még a Londonban megjelenő „The Tablet” romai cath. lap is korholja a kormány határozatlanságát, de mint gondolhatni, azt nem kényszerítő eszközök alkalmazására, hanem az ír nép igazságos kívánatainak teljesítésére szólítja föl, miáltal az elvási forrongás magától lecsillapul. Úgy látszik, miszerint a két sziget törvényhozási egysége fölbontásának eszméje, az Angol- és Skotországban élő katolikusok közt, irlandi hitsorsosai iránti rokonszenvek mellett sem talált nagy viszhangra. Talbot-Shrewsbury gróf, kit az angol katolikusok fejének tekinthetnek, mint tudva van, megrögzött ellene O'Connellnek és törekvéseinek. Időközben seregerősítésre több fegyveres nép szállított Liverpoolon át Irlandba, s az ottani várőrségek mindinkább hadi lábra állítatnak.

A július 4-ki felsőházi ülésben a dublini érsek egy kérelmet nyujta át, jobb egyházi fegy behozatala s a fő-egyházi hitelnek új megszilárdítása iránt. A kérelem 200 előkelő tagjától volt aláírva az irlandi stategyháznak. Ez demonstratio karl lenni a puseyismis ellen! A főpaj megjegyzé, hogy ha a parlamenti ülésen tovább maradna, ezen nagy fontosságú pontot indítvány tárgyává tenné. A canadai gabnatörvényjavaslat elleni szegülés 25 szóval 57 ellen törést szenvedett, s a bill legott részleteiben minden tusa nélkül ment át a bizottmányon.

Egyesületi s intézeti közlések.

Magyar Gazdasági Egyesület. — A dinnye, főleg hazánkban, a házi és mezei zöldségtudomány legdisztesz s legjövendőmezőbb tárgyai közé tartozván, miután annak nemes műveléséhez a legközelebbi években számos kertbarát kitünő sikerrel fogott, s szép és hasznos foglalkozás érdekében áll tudomására jutni a dinnyészet haladása mostani fokának, s minél előbb megismerkedni a nemességre, izre, színre, termékenységre, s érskorra annyira különböző honi s külföldi dinnye fajokkal. Minek könnyebb elérésére — s több dinnyész ur kérelmére az Egyesület kertészeti szakosztálya f. é. augusztus hava 24-én Pesten a nemzeti Casinóban kertészeti ülést és dinnye-kiállítás fog tartani. — A t. c. kertbarátok tehát és dinnyetermesztők s kedvelők ezennel kértnek s illetőleg felszólítatnak, miszerint saját meggyőzőzödések kedvéért s e kedves termény érdekében az érintett kiállításra érdemesnek látszó dinnye fajaikból példányokat beküldeni ne terheltesse. A küldemény mind az alólírtnál (Üllői-úton gr. Károlyiféle új házban) vagy a nemzeti Casinó komornokjánál (a dinnye eredetének s fajának rövid leírásával s megnevezésével, s a tulajdonos nevével ellátva s jól becsinálva) átadhatatik. Pesten július 16. 1843. Török János egyesült titkok.

Iskolai figyelemzetetés. Alólírt Szarvasra az evang. iskolákba, meghivatván a dicséretesen ismert Magda Pál helyébe tanítónak meghivatást

mint a hazának munkálkodni köteles és kész polgára elfogadván, tisztelettel jelentem a magyarhoni nagyérdemű öszves közönségnek, hogy f. é. szeptember hónapban megkezdem Szarvason, kizárólag nemzeti nyelvünkön tartandó tanításaimat a természeti, philosophiai s szép irodalmi tudományokból, nem különben a magyar nyelvből és irodalomból. Költ Pesten, Nyárhó 19. 1843. Vajda Péter. —

Még egy szó a magyar orvosok és természetvizsgálók f. é. aug. Skán Temesvárott tartandó negyedik nagygyűlésének ügyében. *)

Örömmel árasztá el a két testvér magyarhazát annak látása, hogy annyi veszély között s oly sok viszály után, elvégre politicai egünkre feljött a cselekvés napja; mellynek jöltevő melege gyümölcsöské érleli, a még csak feledező virágokat, s így bizton remélhetni, miszerint hovaelőbb a honpolgárok s anyák köz figyelmé a természeti tudományokra lesz irányozva. Mert csak így birhat a természet adományában, minden más országok felett gazdag édes hazánk anyagi jólétel is, mely a szellemivel oly szoros kapcsolatban s egybefüggésben van, mint test a lélekkel. Ezért még a maradék háláját is méltán érdemlik azon lelkes egyesek, kik a természeti tudományok egy vagy más ágának kiművelésére, s hazánkban elterjedésére célzó intézetek létre hozatalában fáradoztak, s fáradoznak. Illy intézetek között legelső volt s már legtöbb sikert látott a magyargazdasági egyesület, ezután a budapesti kir. orvos-egyesület, mely számos hazai és külföldi tudósok, összesített erejével szintoly sebessen, mint biztosan halad; hasonlóan a fenséges István főhg pártfogása alatt álló természettudományi társulat, s az iparegyesület, mely mint természettudomány által virágozhatik, — úgy ismét ennek felvirágzására igen sokat tehet. — Mind ezen egyesületek központosítójának tekinthető a nagyságos Bene Ferenc kir. tanácsos által ez előtt két évvel létrehozott „Magyar orvosok és természetvizsgálók” nagygyűlése, mely az idén Temesváron aug. Skán tartatik, s az egyetemes természeti tudományok osztályainak összességét képezvén, méltán remélhetni, mikép kik ezen gyűlésre — mint értelemre esett — hivatalnokok által különösen meghivatják, t. i. minden természet-tudományi intézetek, s így a magyar kir. egyetem orvosi kara is — az általa születtett magzat ápolására minél számosabban megjelenendik. Talán legtöbb magyar gazdáink közül sereglenek öszve, kiknek figyelmét Temesvár s vidéke, t. i. a Bánát, Magyarország minden részei között leginkább igényli, s egy gazdasági kérdés megfejtsé is tüzetelt ki. Ideje már, hogy magyargazdánkink is viradjon s a mindinkább lábrakapó értelmesség leküzdvén a gazdaság körül uralkodó számos előítéleteket, az okszerű gazdálkodás kiemeltessék sorvadó állapotjából. Errenézve milly üdvös hatással legyenek illy öszvejövetelek, mutatja a tavali gyűlés, hol több honfiak, — a mezei gazdaságot érdeklő tárgyakról p. o. a szarvasmarha, juhok s a t. nyavalyáiról értekezvén — a legnagyobb meglepéssel váltak el egymástól. Orvosokra nézve is igen érdekes a buziási savanyúvíz, Temesvár, s vidéke, hol helyhez kötött (endemicus) nyavalyák (váltólázak) uralkodnak, még pedig mint a hirdett közből is értjük, páratlan halandósággal. Mellynek okát ha sikerülne kikutatni, s rajta segíteni, a szenvedő emberiségnek nagy javára, az orvosoknak pedig örök dicsére válnék; de minden esetre, az itt uralkodó betegségeket öszvevetvén a Magyarország más részeiben előfordultak, ez által, az olly régen ohajtott magyar orvosi helyrajz talpköve letéttetik. Ide tartoznék a pesti gyakorló orvos Eckstein által leirt kék-kór további kifejlődését, s ne talán hazánkban elterjedését kölcsönösen tudatni. Illy alakban ezen kór eddigelé csak nálunk tapasztaltott, s épen ezért már a külföldi orvosok figyelmét megérdemli. Ezen tárgyak s netalán előforduló némelly orvosi viszonyok megvitátása után az orvosi szakosztályra legüdvösebb leend a gyógyászatban tett újabb felfedezések hasznáiról, kórházaink, s magány gyakorlatban tapasztaltak eredménye szerint szóval kölcsönösen értesülni; mellözvén minden esetre a hosszszas elméleti értekezéseket, annyival inkább, ha ezek jelen nem lévőkől küldetnének be, mert illyenekkel bibelődni célra egyáltalában nem vezet. Ugy szinte ohajtott, hogy a titkokok rövid programot készítsenek, mert az első napi közgyűlésnek föladata az egész gyűlés menetelét elrendezni, s ha ez megtörtént, leghasznosabb az első napon megszokott sok indítványozás helyett, mindjárt szak-ülésben tudományos munkálathoz fogni. — Valóban szép nap leend a magyar természetvizsgálókra nézve aug. Ska; mert ekkor a gyűlés helyének megválasztásánál táplált remény atest-

*) E cikk már korábban beküldetvén, országgyűlési tudósításaink s egyéb közlendőink tömege miatt csak most adhatjuk. Szerk.

vér erdélyiekkel egyesülni teljesüend; szép nap leend, mellyen Temesvár lelkes polgáival találkozandunk; s az országgyűlési foglalkozásai daczára is megjelenendő méltóságos elnökkel; találkozendunk a szintoly tisztelt mint szeretett, a törvényhozásban, s természetvizsgálatban egyformán nagy Kubinyi Ferenczel, s a fáradhatlan titkokokkal. Ha többen együtt utazhatnánk, kellemes, s a netalán tudomány érdekében teendő némi kitérések végett hasznosabb is lenne; azért több ügyfeleim nevében is tisztelettel kérem azokat, kik Pestről vagy vidékéről utazandanak, sziveskedjenek ezt velünk tudatni. Lakom Pesten az orvosikar épületében. **Halisz Géza.**

Magyar dolgok külföldön.

Az aug. Allg. Zeitung július 11-eki mellékletében hazánkra vonatkozó illy értelmű cikk olvasható egy trieszti levelezőtől: „Számos megrendelés kukoriczára rendkívüli élénkséget hoztak gabnapiacunkra. Egy hét alatt növekvő ár mellett mintegy 172 ezer star (egy star=38 icze) jött forgásba különbféle gabnanemekből. részint kivitelre részint helybeli üzérkedésre. E mennyiségből 90.000 star az aldunai vidékekre. mintegy 53.000 star pedig a levantera esik. Bizonyosan sajnos minden magyar földbirtokos és hazafinak, hogy ezen tünékeny kedvező körülményben csak egy mag sem volt trieszti gabnapiaczon magyar, bánáti, szerémi gabnából, holott több helyen jelesül Károlyváros és Sziszekben több hónap óta tömegekben hevert felhalmozva a gabona, és pedig igen csekély ár mellett. Már több egy événél, hogy Trieszt nagyszerű gabnavásáráról minden pénz idegen gabnájért külföldre vándorol, és az olly közel Magyarországra gabna bőségével egészen ki van a csődülésből zárva, s pedig csupán azon régi ok miatt, hogy nincsenek könnyű közlekedési utak. A baj, melly minden trieszti nagyszerű öszkötötést gátol Magyarországgal: a drága szállításhér s a szállításhatási idő bizonytalansága. Pedig nincs a földön ország, hol közlekedés, folyók szabályozása s csatornák építése által olly könnyen volna létesíthető, mint épen Magyarország's Horvátországban, főleg azon vonalon, mely Fiume s Trieszt felé vezet. A Száva és Kulpa, s ennek egyik pontja Brod milly hatalmas közlekedési eszközök. Csak a lehető legkisebb szállítási hér mellett állhatja ki a versenyt a magyar gabnakereskedés a külfölddel, s nincs olcsóbb közlekedés a vízi utnál. Trieszt nyitja a legnagyobb kelendőseget, s mi több Trieszt folyvást viszfutart is nyitthat. Egyetlen mód tehát Magyarország termékei kivitelének szaporítására „biztos és legolcsóbb szállítás.” Ezt bizonyítja azon tény, hogy Trieszt érdekeihez közelebb fekszenek a legtöbb tengeri mérföldre eső dunai kikötők mint a csak 100 mérföldnyire eső Bács, sőt közelebb, mint az alig 30 mérföldre eső Károlyváros, a felhalmozott olcsó gabnatömegek daczára is. Braja, Galacz és Odessából olcsóbban szállítanak a vitorlás hajók Trieszthe, mint Károlyváros a csak 17 1/2 mérföldnyire távol Fiumeba szállítanak, hol a szállítási hér brutto-mázsájától néha 1/2 soha pedig kevesebbet, mint 2/3 forintot tesz. Bár szívökre vennék e tényeket a kir. előadások nyomán jelenleg a tárgy fölött tanácskozandó országos rendek! — Így a trieszti levelező. Mit mondjunk még: mi-dön saját érdekünkben egy külföldi így érez? Legfeljebb azt tehetjük hozzá, hogy e tárgyban minjavunk miatt a lehető legnagyobb figyelmet nem csupán s nem annyira Triesztre, mint saját kikötőnkre fordítsuk.

Hírlapi kalászkok.

Pesti Hírlap. (266. sz.) Vezércikk: „A kérdések legkényesbika.” E cikk nem egyéb, mint hosszú hosszú bevezetése a jövő cikkben megdandóknak; mert végén igéri szerző, hogy azokhoz, miket b. Wesselényi Miklós ur immár előterjesztett, még egy két toldalék-gondolatot adand. A szerzteágazó költői előadásnak, s a számos valóban „kebelrázó” flosculusnak rövid tartalma abban pontosul össze, hogy a magyar nemesség végveszély fenyegeti, ha csak igazságos lenni nem tud és nem akar; s hogy „ha a lélekvásárlás ördögi mestersége, a csábítás ármánya s értetlen tömegek nyers erőszaka meg nem szűnnek megyei rendszerünket ostromolni”, — ezen megyei szerkezet „minden ruganyosságával sem leend soká képes” az enyészetnek ellenállani; „s még a mai nemzedék is megérheti, hogy a sarkából kiemelt renndel a megyei szerkezet is szerzte döl.” Igen nevezetes, mi e cikk folyamában az aristocratiáról mondatik, mi-ből küszl, hogy a vezércikkhez e hong aristocrazia nélkül nem is akarná képzelni, csak, hogy az aztán ollyan aristocrazia legyen, minőnek ő képzei.

Jelenkor. (57. sz.) „Alkotványozás” felirat alatt B. a jelen országgyűlés legnehezebb feladatáról szól, mi szerinte a városok coordinatioja volna. Át nem láthatja okát, miért akarnak minden gyökeres javítást valami coordináló országgyűlésre halasztani, mert nemzetre nézve nem képzelhet nagyobb szerencsétlenséget, mint illy coordináló gyűlést, mert azt rendszerint lázadás szokta kísérni. Nem igen hiszi ugyan: hogy a városok többsége az ajánlott 8—15 szavazattal meg legyen elégedve; hogy pedig a megyék 15 szavazattal meg legyen engedjenek a városoknak, azt a közérdek és a törvényhozásbani arány teljességgel nem engedi. A megyei kicsapongások gyökeres orvoslata szerzőnek nem tetszik olly nehéz feladatnak, mint a k. városok iránti eligazodás. Örvend,

hogyan nemzetünk a képviselet lehozatalához nem igen mutat hajlandóságot, és sokkal helyesebbnek találja, ha a tanácskozási, határozási 's utasítási szavazatjog a tudományosság 's értelmiségre alapítatik.

Nemzeti Ujság. (79. 80.) Értekezései czikke nincs.

Hírnök. (56. sz.) Figyelmet érdemlő illy czimű cikk: „Mi szükséges a jó népnevelésre Magyarországon?” A vallásosság és erkölcsösség hanyatlásának tulajdonítatik leginkább azon bal irány, melyet a nép napról napra mindinkább vesz. Alapos észrevétel, hogy a népnevelés

's iskolaügy tárgyában utasításokat készítő választmányokhoz tanítók nem választottak tagokul, hogy a tudományos intézetek, az egyetem, akademiák 'sat. nincsenek, mint más országokban képviselve az országgyűlésen, valamint a protestans papság sem 'sat.

Erdélyi Híradó. (56. sz.) „Visszatekintések a lefolyt félévről” czim alatt megkezdetik értekezések sora, melyeknek elseje a szász nemzetnek egy szép vonásával ismertet meg. A szászoknál is fenáll még némely régebbi institutiók közt a nemzeti gyűlés is; illy gyűlésen

tehát a szászok jónak találták azt határozni, hogy ök csak még a királyi főkörmányszéktől sem akarnak magyar rendeleteket elfogadni, — 's e tárgyban Bécsbe küldöttéget is bocsátottak. — Aztán nekünk magyaroknak szónokoljon valaki a közeledni akarásról, kibékülésről!

Mult és Jelen. (56. sz.) Toldalékjában bevezetik „Kashmir” czimű cikket, 's az angol büntető törvényről közöltetnek adatok; olvassuk azonkívül még itt a Romában fenálló „Propaganda” intézet rövid ismertetését.

Szerkesztő: Szevcey József.

Hivatalos Jelentések.

Kötelezvénysemmisítési hirdetések.

(H*9) 25224. Ujvidék városa tanácsa Szabó Ján. folyamodása következtében bizonyos 1840ik évi február 15kén 800 v. fról kelt 's ugyanazon évi ápril 3án 81. sz. a. betáblázott, néhai Csapó Mihályt követőleg, a mondott folyamodót pedig szenvedőleg illető, a lefizetés után eltévedt kötelezvénynek megsemmisítését országszerte kihirdetelni kérvén, e kötelezvénynek megsemmisítése köztudomásra juttatik. Költ sz. Jakabhó 11én 1843. 2—3

(H*10) 25260. Torontál vármegye jelentése szerint egy a nemesi pénztárt követőleg, Rácz György táblabíróit pedig szenvedőleg illető, 295 v. frólról kiadott 's lefizetése után eltévedt kötelezvény megsemmisített. Költ sz. Jakabhó 11. 1843. 2—3

Váltósemmisítési hirdetmények.

(H*11) 25233. Ujvidék városa tanácsa bizonyos 1838ik évi december 23án 300 v. frólról kelt 's 1839ik évi január 21én betáblázott néhai Horovics Simont szenvedőleg, Gruber Izsákot pedig keresőleg illető kifizetett váltónak megsemmisítését országszerte kihirdetelni kérvén: ugyanez közhírré tétetik. Költ sz. Jakabhó 11én 1843. 2—3

(H*12) 25232. Az orvosi rendőrségi- Politiæ medicæ és törvényorvosi-Medicinæ Forensis Cathedra — tanítószék, Boehm Károly rendes tanítónak nyugalomba lett legfelsőbbi kegyes helyezete által, a kir. magyar Egyetemen megürülvén, annak betöltése végett a kir. magy. egyetemi orvosi kar előtt tartandó csődületre folyó 1843ik évi november 11ke határnapul tüzetett ki. 1—3

Váltóüggyvédvizsgálati hirdetés.

A tek. kir. Váltó-feltörvényszék ezennel közhírré téteti, hogy kik a legközelebbi alkalommal váltóüggyvédi vizsgálatot kívánnak letenni, közüggyvédi hitlevelökkel, nemkülönbén erényes magokviseletéről 's legalább félévi váltójogi gyakorlatról szóló bizonyítványokkal támogatandó folyamodásukat f. é. szeptember 29től azon évi october 14ig a tek. kir. Váltó-feltörvényszék iktatói hivatalába beadják. Költ Pesten 1843. évi július 13án. Fogarasy János váltóüggyvédszéki tanácsjegyző. 3—3

(H*13) 22372. Az orvosi rendőrségi- Politiæ medicæ és törvényorvosi-Medicinæ Forensis Cathedra — tanítószék, Boehm Károly rendes tanítónak nyugalomba lett legfelsőbbi kegyes helyezete által, a kir. magyar Egyetemen megürülvén, annak betöltése végett a kir. magy. egyetemi orvosi kar előtt tartandó csődületre folyó 1843ik évi november 11ke határnapul tüzetett ki. 1—3

Árverési hirdetés. 1—2

Sz. kir. Debreczen városa részéről közhírré tétetik: hogy azon városi közönséges épület, mely több év előtt játékszíniül szolgált, 's mely Czeglédutca szegletén lévén homlokzatával a piacra, egyik oldalával pedig az új városházra néz, felsőbb helyben hagyással f. évi augusztus 11én a városgazdai hivatal szobájában tartandó nyilvános árverés útján, a többet ígérőnek örök áron elfog adatni. 3—3

Haszonbéri hirdetés. 2—3

A mgos és t. nagykállói Kállay család mezőúri közös birtokához tartozó 's ugyancsak Mezőúr határában levő következő haszonvételek, u. m.
a) mészárszék, a mellé adott, ugynevezett poósizéki 109^{3/4} hold kiterjedésű kaszálóval, f. 1843ki sept. 28ik napjától; —
b) Szentmiklós zug 1340. 's Szonda zug 1197 hold kiterjedésű kaszálók 1844ki ápril 15ö napjától; —
c) Zsindelyes, Zöldfa, Pokol, Rozsda, Főti, Görbe és Város csárda nevezetű korcsmák, szinte jövő 1844ik évi január 4ik napjától számítható három egymásután következő évre f. é. s e p t e m b e r 26 és 27én, Mezőúron, a tisztartói lakháznál haszonbérbe fognak adatni. Mely időre és helyre tehát a haszonbérleti szándéklók, szükséges bánattal meg kell látatni. Olly kijelentés mellett hivatalnak meg, hogy a feltételek addig is a tisztartói laknál akármikor megtekinthetők.

Éoárverés. 3—3

A lengyeltóti gazdasági hivatal (Magyarországban Somogy megyében a Nagykanizsától Pestre vezető postauton Óreglak és Szőlös-Győrök közt) tudomásul adja, hogy f. évi aug. 28án a gr. Festetics-Miklósféle ménes, mely négy eredeti angoltelivér ménből, 60 anyakanczából, melyek közt van 12 telivér, a többi félvér, angol- és arab származású: továbbá 1, 2, 3, és 4 esztendő csikók, 's közöttük több telivér-mén és kancza kocsis- és paripalovakul használhatók, a legtöbbit ígérőknek el fog adatni. Ezen jeles tulajdonságu lovakat dicsérni főleg: elég legyen azon hiteles bizonyosság, hogy azok a bécsi, pesti, pozsonyi és hetesi lövőversenyeknél mindig a legkitünőbb jutalmakat nyerték.

Csődök.

25231. Ujvidék város tanácsa vagyonában megbukott Obradovics Yazul született Vlaschkalics Erzsébet hitelezőinek csődületére f. é. augusztus 2. napját tűzvéni ki határidőül, tömeggondnokká Daun Benedek város földbíráját, perügylővé pedig Jessik János városi alüggyészt nevezte ki. Költ sz. Jakabhó 11én 1843.

25232. Kis Kun-Félegyháza város tanácsa Lövinger Márton izraelita hitelezőinek csődületére f. é. augusztus 25dik napját tűzvéni ki határidőül, tömeggondnokká Ring József tanácsnokot, perügylővé pedig Mihálovics János hites ügyvédet nevezte ki. Költ sz. Jakabhó 11én 1843.

Váltótörvényszéki idézés.

7438. Madács József, kinek hol tartózkodása nem tudatik, az ellene Kossalkó János által 115 pft iránt indított váltóüggynek tárgyalása végett f. é. aug. 26ik napján reggeli 9 órakor a pesti Vtszék előtt jelenjen meg. Kelt Pesten a kir. e. b. Vtszék 1843. évi július 13án tartott ülésében.

A Gőzösök elindulása.

Pozsony, és Bécsfelé mindennap reggel 8 órakor.

Azonkívül minden vasárnapon és szerdán egy rakhajó.

Mohács és Eszékfelé minden pénteken

Zimony „ Drenkovefelé minden vasárnapon és csütörtökön

reggel 4 órakor.

Minden akadály és alkalmatlanság elhárítása végett minden t. cz. utas nyájasan kéretik, még az elindulás előtti napon podgyásának átvevési-nyugtatóvány mellett a gőzhajóhivatalban átadására. Pesten május 9kén 1843.

A Gőzhajó-hivatal.

(14*) Trattner és Károlyinál, Pesten

(uriutca, 453. sz.) megjelent:

Fényes Elek

Magyarország Statistikája

1. kötet 2fr. 20 kr.; — II. kötet 1 fr. 50 kr. p. p. kötvé. (A harmadik kötet sajtó alatt van.)

E napokban elhagyandja a sajtót és kapható lesz

Emich Gusztáv könyvtáros és kiadónál (Pesten uriutca)

Az Egyház és Status közötti békéről.

Jegyzetekkel az ismert berlini előterjesztésre irta

Vischeringl báró Droste Kelemen Agoston,

kölvi érsek.

Németből fordítva a második kiadás után.

(K*7) A nm. m. udv. Kincstárnak magas rendelése következtében a megürült beszterczébányai püspökség szent-keresztli uradalomban jövő 1844ik évi januarius 15ö napjától három egymás utáni évre, következő kisebb kir. és uri haszonvételek árverés útján haszonbérbe fognak kiadni u. m:

Azon uradalomnak felső kerületében Szentkereszt mezővárosban vendégfogadó és mészárszék — Nagylovcsai — Trubini — Jano-Lehotai, Lutillai helységekben szinte korcsmák és mészárszék külön.

Presztavtki, Kis-Lovcsai, Uj-Lehotai, Szlaszkai, Kapronczai, O-Körmöcskei, Bartos-Lehotkai, Jasztrabai helységekben a ven-

dégfogadók és korcsmák mészárszékkel összekötvé.

Koszorin Nyevolno, és Pityelova helységekben pedig magán korcsmák, végül Bartos-Lehotkán négykerekű malom, és kovácsmühely.

Azon uradalom alsó kerületéhez tartozó Garam-Szölös mezővárosban vendégfogadó mészárszék-bolt, a Garam partján ugynevezett Kurtahegyi csárda. Garamvizébeni halászat, és háromkerekű malom, végül két urasági háznak szállásai.

Csejkő helységben a vendégfogadó mészárszékkel együtt.

Gabonaár, váltó garasokban.

	Tisztahúza	Kétszeres	Rosa	Árpa	Zab	Kukorica	Köles
Pesten 1843. jul. 21én (pesti mérő)	100—118	75—85	68—75	52—60	46—54	76—88	—
Kassán — „ 8k. (pozs. mérő)	65—75	45—50	42—46	24—32	27—30	50—52	—
Baján — „ 15k.	—	47—62	38—44	—	—	—	—
Nagyszombatban — „ 7k.	—	92—100	—	82—87	52—57	37—42	—
Győrött — „ 8k.	—	72—80	—	70—78	40—42	38—40	68—75
Pozsonyban — „ 11k.	—	95—110	—	80—88	50—55	43—46	—
Mosonyban — „ 6k.	—	80—117	—	76—89	36—52	38—43	54—64
Sopronyban — „ 7k.	—	92—123	—	83—94	55—65	48—50	72—76
Uj-Becsén — „ 10k.	—	70—80	52—58	—	26—28	—	—
Miskolczon — „ 8k.	—	50—52	40—42	30—34	27—29	24—28	36—38
Beszterczébányán — „ 8k.	—	95—104	—	62—65	59—64	40—44	—

Pénzkelet.

Bécs, jul. 19kén 1843.	p-pénzb.
5 pcent statuskötelez. középára	— 110 ^{1/2} lc
4 pcent „ „ „	— 101 ^{1/3}
3 pcent „ „ „	— 77
1834ki statuskölesűn (500 frt)	— 714 ^{3/4}
1839ki „ „ (250 frt)	— 280
1839ki „ „ (50 frt)	—
Bécsi bankköt. „ 2 ^{1/2} pcent	—
„ 2 pcent	—
Bankrészevények darabja	— 1626
Esterházy-sorsszám	— 54 ^{1/2}
Császár-arany	— 103 ^{1/4}

Dunavíz-állás.

Budán jul. 21. reggel 11' 40" 6" 0. fölött.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Trattner-Károlyi. Uriutca 453.